

**VILNIAUS UNIVERSITETAS
KOMUNIKACIJOS FAKULTETAS**

BIBLIOTEKININKYSTĖS IR INFORMACIJOS MOKSLŲ INSTITUTAS

AUDRONĖS RUDIENĖS

Bibliotekų ir informacijos centrų vadybos magistrantės

**MOKYTOJŲ APTARNAVIMAS MOKYKLOS
BIBLIOTEKOJE: ATVEJO ANALIZĖ**

Magistro darbas

vadovė doc. V.Mozūraitė

Vilnius

2006

Pildo bakalauro/ magistro baigiamojo darbo autorius

Audronė Rudienė

(bakalauro/ magistro baigiamojo darbo autoriaus vardas, pavardė)

**„MOKYTOJŲ APTARNAVIMAS MOKYKLOS BIBLIOTEKOJE: ATVEJO
ANALIZĖ“**

(magistro baigiamojo darbo pavadinimas lietuvių kalba)

**„THE SERVICE FOR THE TEACHERS IN THE LIBRARY OF SCHOOL: ANALYSIS
OF THE CASE“**

(magistro baigiamojo darbo pavadinimas anglų kalba)

Patvirtinu, kad magistro baigiamasis darbas parašytas savarankiškai, nepažeidžiant kitiems asmenims priklausančių autorių teisių, visas baigiamasis magistro darbas ar jo dalis nebuvo panaudotas kitose aukštosiose mokyklose.

_____

(magistro baigiamojo darbo autoriaus parašas)

Sutinku, kad magistro baigiamasis darbas būtų naudojamas neatlygintinai 5 metus Vilniaus universiteto Komunikacijos fakulteto studijų procese.

_____

(magistro baigiamojo darbo autoriaus parašas)

Pildo bakalauro/ magistro baigiamojo darbo vadovas

Magistro baigiamąjį darbą ginti _____

(įrašyti – leidžiu arba neleidžiu)

_____	_____
(data)	(bakalauro/ magistro baigiamojo darbo vadovo parašas)
<i>Pildo instituto/ katedros, kuriojančios studijų programą, reikalų tvarkytoja</i>	
Magistro baigiamasis darbas įregistruotas	
_____	
(instituto/ katedros, kuriojančios studijų programą, pavadinimas)	
_____	
(data)	(instituto/ katedros reikalų tvarkytojos parašas)
<i>Pildo instituto/ katedros, kuriojančios studijų programą, vadovas</i>	
Recenzentu skiriu _____	
(recenzento vardas, pavardė)	
_____	
(data)	(instituto/ katedros vadovo parašas)
<i>Pildo recenzentas</i>	
Darbą recenzuoti gavau. _____	
_____	
(recenzento parašas)	(data)

Rudienė Audronė

„Mokytojų aptarnavimas mokyklos bibliotekoje: Atvejo analizė“, magistro darbas / Audronė Rudienė; mokslinis vadovas doc. V. Mozūraitė; Vilniaus universitetas. Komunikacijos fakultetas. Bibliotekų ir informacijos mokslų institutas.-Vilnius, 2006.-46,- Mašinr.- Santr. angl. – Bibliogr.: 35 (12 pavad.). UDK 02(024)

Magistro *darbo objektas* – Viekšnių vidurinės mokyklos mokytojų aptarnavimas mokyklos bibliotekoje. Darbo *tikslas* – išanalizuoti mokyklų bibliotekų veiklos kaitą ir padėtį Lietuvoje ir palyginti su mokyklos bibliotekos, esančios Mažeikių rajono Viekšnių vidurinėje mokykloje veikla bei išanalizuoti šios mokyklos mokytojų aptarnavimo ypatumus, trūkumus, galimybes pagerinti mokytojų bei moksleivių aptarnavimą mokyklos bibliotekoje. Pagrindiniai darbo *uždaviniai*: pateikti ir išanalizuoti Mažeikių rajono Viekšnių vidurinės mokyklos mokytojų apklausos, A. Rudienės atliktos 2006 m., rezultatus. Nurodyti mokyklos bibliotekoje esančius efektyvaus darbo trūkumus, galimybes pagerinti mokytojų aptarnavimo kokybę.

Naudojantis dokumentų bei mokslinių publikacijų analize prieita išvados, kad mokyklų bibliotekos, atkūrus Lietuvoje nepriklausomybę, iš sovietinių literatūros saugyklų pamažu tampa bibliotekomis – informacijos centrais. Išanalizavus apklausos anketų atsakymus prieita išvados, kad Mažeikių rajono Viekšnių vidurinės mokyklos biblioteka dar neatitinka informacijos centrums keliamų reikalavimų. Mokytojai dar nepasirengę efektyviai panaudoti mokyklos bibliotekos teikiamas paslaugas, daugelis mokytojų nemoka naudotis kompiuterinės technikos teikiamomis galimybėmis, bibliotekoje trūksta patalpų, tačiau nesinaudojama paslaugomis, kurios techninių priemonių pagalba, šios mokyklos bibliotekoje yra įmanomos.

Didžiausia naudotos literatūros dalis – Vilniaus universiteto dėstytojų publikacijos spaudoje. Labai padėjo rengiant darbą Viekšnių vidurinės mokyklos metinis 2006 m. veiklos bei strateginis 2003-2009 m. planai. Buvo naudota Viekšnių vidurinės mokyklos 80-mečiui išleista knyga „Žiupsnelis prisiminimų...“, kurioje labai išsamiai išdėstyta mokyklos istorija, jos kaita bei mokyklos bibliotekos kaita per visą mokyklos gyvavimo laiką. Veiklos vertinimui ir palyginimui buvo naudotas UNESCO dokumentas, „Tarptautinės bibliotekų federacijos mokyklų bibliotekų manifestas“, kuriame nurodomos veiklos gairės pasaulio mokyklų bibliotekoms.

Magistro darbas gali būti naudingas bibliotekininkystės dėstytojams bei studentams, mokyklų bibliotekininkams, kraštotyrininkams bei visiems, besidomintiems Lietuvos mokyklų bibliotekų raida.

TURINYS:

Įvadas.....	6
1. Mokyklos biblioteka – žinių centras.....	9
1.1 Mokyklos bendruomenės įtaka mokyklos bibliotekos veiklai.....	10
1.2 UNESCO dokumentas,, Tarptautinės bibliotekų federacijos mokyklų bibliotekų manifestas“.....	15
2. Viekšnių vidurinė mokykla.....	19
2.1 Viekšnių vidurinės mokyklos biblioteka.....	21
2.2 Viekšnių vidurinės mokyklos mokytojų apklausa.....	27
Išvados.....	33
Bibliografinių nuorodų sąrašas.....	35
Priedai.....	36
Santrauka anglų kalba.....	46

IVADAS

Apie mokyklų bibliotekų pertvarkos būtinybę Lietuvoje sušnekta paskutiniojo XXa. dešimtmečio viduryje, kai atsivėrusios sienos leido ne vienam pedagogui ir bibliotekininkui susipažinti su užsienio šalių laimėjimais, pirmiausia su Skandinavijos šalių, kur mokyklų bibliotekų pertvarka taip pat buvo prasidėjusi tik dešimtmečio pradžioje. Lietuvoje jau vyko švietimo reforma, bet pirmieji jos žingsniai nebuvo siejami su būtinybe keisti mokyklos bibliotekos veiklą.

Pasauliniu mastu mokyklų bibliotekos ėmė keistis gerokai anksčiau. JAV reikšmingiausi XX a. antrosios pusės švietimo pokyčiai prasidėjo šeštojo dešimtmečio pradžioje, esmingai padidinus mokytojų rengimo bei profesinės raidos institutų finansavimą. Taip pat buvo skirta daugiau lėšų vadovėliams bei literatūrai, ypač matematikos, mokslotyros pagrindų, užsienio kalbų, pirkti. Kintantis požiūris į švietimą ir efektyvesnių mokymo būdų paieška paskatino mokyklos bendruomenę keisti požiūrį į informacijos šaltinių aktyvesnį naudojimą mokymo ir mokymosi procese, taigi ir ieškoti veiksmingesnio mokyklos bibliotekos modelio (V. Mozūraitė. Informacinių gebėjimų ugdymas mokyklos bibliotekoje. *Tarp knygų*, 2001 m. Nr.5; 9-12 p.).

Šiuolaikinės mokyklos bibliotekos koncepcija gimė JAV ir Kanadoje 7-ajame dešimtmetyje. Pirmasis pertvarkos postūmis buvo garso ir vaizdo dokumentų bei aparatūros, leidžiančios tuos dokumentus skaityti, atsiradimas mokyklų bibliotekose. Gerinti gramatinį ir technologinį raštingumą, integruoti informacijos priemones ir bibliotekos informacines programas į mokymo planus tapo mokyklų bibliotekų veiklos dalimi.

Kitas persitvarkymo laikotarpis prasidėjo devintojo dešimtmečio pradžioje, paplitus personaliniams kompiuteriams. Iki tol buvę vien akademinų ir mokslinių bibliotekų privilegija, jie tapo prieinami ir pradinėms, pagrindinėms bei vidurinėms mokyklų bibliotekoms. Atsirado galimybė automatizuotai tvarkyti fondus, sukurti kompiuterinius katalogus, sujungti atskirų mokyklų bibliotekų informacijos paieškos sistemas į vientisą tinklą. Netrukus mokyklose

įsitvirtino vidiniai ir išoriniai kompiuterių tinklai, internetas. Tai reiškė ne tik smarkiai padidėjusią informacijos šaltinių skaičių mokyklos bibliotekoje, bet ir būtinybę įgyti naujų gebėjimų, padedančių orientuotis informacijos įvairovėje bei kritiškai mąstyti, vertinant informaciją. Šių gebėjimų ugdymas tapo naujosios mokyklos programos pagrindiniu punktu (V. Mozūraitė. Informacinių gebėjimų ugdymas mokyklos bibliotekoje. *Tarp knygų*, 2001 m. Nr.5; 9-12 p.).

Intensyviai kuriantis informacinei visuomenei mokyklos bibliotekai tenka sudėtingas uždavinys – aktyviai dalyvauti mokymo ir ugdymo procese, padedant moksleiviams orientuotis informacinių šaltinių gausoje. Didėjant informacijos šaltinių skaičiui šiuolaikinėje mokykloje, mokymas mokytijs tampa moksleivių rengimo ateičiai pagrindu, o šis pamažu sutapatinamas su informacinių gebėjimų ugdymu. Norėdama neatsilikti nuo šio proceso mokyklos biblioteka turi palaipsniui keisti savo veiklą, tapdama mokymo proceso katalizatoriumi, bendradarbiaudama su pedagogais ir padėdama jiems ugdyti informacinius gebėjimus pamokose.

Viena iš svarbiausių šiuolaikinės mokyklos užduočių – parengti moksleivius ilgalaikiam savarankiškam mokymuisi, o esminė šios užduoties sudedamoji dalis yra informacinių gebėjimų ugdymas suvienijant pedagogo, bibliotekininko ir moksleivio pastangas. Naujus reikalavimus mokyklos bibliotekai kelia ir informacinės visuomenės formavimasis, padidėjęs informacijos srautas, šaltinių įvairovė, mokyklas pasiekę kompiuteriai.

Labai svarbi mokyklos bibliotekos veiklos sritis, tai mokyklos bibliotekininko ir mokytojų bendradarbiavimas bei mokytojų aptarnavimo kultūra ir kokybė, nuo kurios tiesiogiai priklauso ugdymo proceso kokybė toje mokykloje. Labai svarbu, kad mokytojas, apsilankęs mokyklos bibliotekoje, gautų reikiamą informaciją patogia jam forma ir ta informacija būtų patikima, kuo naujesnė ir atitiktų mokytojo poreikius.

Lietuvos spaudoje vis pasirodo straipsniai apie mokyklų bibliotekų modernizavimą, literatūros bei įvairių priemonių atnaujinimą, remontą, darbo sąlygų gerinimą, tačiau tai kol kas tėra tik keliolika mokyklų bibliotekų, kurios gali pasigirti puikiomis, bibliotekai pritaikytomis patalpomis, naujais baldais, gerai įrengtomis, šiltomis patalpomis, jaukiu ir skoningu interjeru. Tačiau tai ne vien bibliotekos darbuotojų, mokytojų ar moksleivių problemos. Mokyklų bibliotekų modernizavimui daugiau dėmesio turėtų skirti ir Lietuvos švietimo bei mokslo ministerija, rajonų savivaldybių švietimo skyriai. Kol kas gražiomis, puikiai įrengtomis ir gausiai literatūra bei priemonėmis aprūpintomis mokyklų bibliotekomis džiaugtis gali tos mokyklos, kurios sugebėjo pasinaudoti Europos Sąjungos struktūrinių fondų skiriamomis

lėšomis. Mokyklų direktoriai ir bibliotekininkai ne visada geba parengti kokybiškus ir patrauklius projektus, kad jie būtų finansuojami, todėl dar labai daugelis Lietuvos mokyklų bibliotekų laukia savo galimybės pagerinti darbo sąlygas, interjerą bei bibliotekos fondus.

Mažeikių rajone, Vieکشnių miestelyje jau beveik 90 metų veikia vidurinė mokykla. Ši mokykla ir jos biblioteka tyrimui pasirinkta neatsitiktinai. Tai senas tradicijas turinti mokykla, kurioje mokėsi šio darbo autorė A.Rudienė ir jau dešimtmetį dirba šios mokyklos bibliotekoje. Kadangi 2006 metų spalį mokykla buvo akredituota tapti gimnazija, tai šiame darbe aprašytas tyrimas gali padėti šios mokyklos bibliotekai tapti informacijos centru. Tyrimo rezultatai parodys mokyklos administracijai, ką reikėtų nuveikti, kad šios mokyklos bibliotekoje besilankantys mokytojai ir moksleiviai jaustųsi gerai, gautų patikimą ir reikalingą informaciją bet kokioje laikmenoje.

1. MOKYKLOS BIBLIOTEKA-ŽINIŲ CENTRAS

Aktyviai veikiant kai kurių mokyklų bibliotekoms, toliaregiams mokyklų vadovams suvokiant taip dirbančios mokyklos bibliotekos reikšmę, įvairių konkursų bei labdaros dėka didėjant skaityklose gaunamų kompiuterių skaičiui, pamažu pertvarka mokyklų bibliotekose vyksta.

Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklos bendrosiose programose atsirado plati pastraipa apie mokyklos biblioteką: „Biblioteka yra vienas iš reikšmingų ugdymo proceso veiksmų. Jos vaidmuo itin išauga modernioje mokykloje“ (Bendrosios programos ir išsilavinimo standartai 2003-2005m). Joje rašoma apie kryptingą fondo komplektavimą, ir bibliotekų aprūpinimą vaizdo ir garso technika, kompiuteriais, kopijavimo aparatais.

Dauguma problemų kyla dėl to, kad kai kurie mokyklų vadovai siaurai suvokia žodžių „biblioteka“ ir „informacija“ reikšmę. Senąjį ir įprastą visiems pavadinimą „mokyklos biblioteka“ dar daugelis sieja su tradicinėmis popierinėmis informacijos laikmenomis. Nesuvokiama, kad kompiuteriai bibliotekoje tai ne „informacijos centras“, tai tik sudedamoji dalis ugdant informacinius moksleivių gebėjimus. Dabar dauguma mokyklų direktorių suvokia, kad mokyklos bibliotekos pertvarka būtina. Pirmiausia juos skatina skambios deklaracijos apie informacinės visuomenės ugdymą supaprastinto požiūrio į visuotinių bibliotekų kompiuterizavimą fone.

Kita vertus, mokyklos vadovo vaidmens bibliotekos pertvarkoje nereikėtų suabsoliutinti. Jis yra labai svarbus, bet neatsiejamas nuo visos švietimo proceso kaitos apskritai ir nuo mokykloje dirbančio bibliotekininko konkrečiai. Direktorius yra mokyklos vadovas, nuo kurio priklauso darbo atmosfera, ugdymo proceso naujovių diegimas, susijęs ir su bibliotekos pertvarka. Kurdamas šią atmosferą direktorius turėtų nuoširdžiai domėtis mokyklos bibliotekos galimybėmis dalyvauti mokymo procese, padėti bibliotekininkui populiarinti mokyklos bibliotekos galimybes tarp moksleivių ir pedagogų, pats aktyviai naudotis bibliotekos paslaugomis, rodydamas pavyzdį mokyklos bendruomenei, skatinti bendrą bibliotekininkų ir

pedagogų darbo planavimą. Tam direktorius turėtų būti geriau informuotas apie bibliotekininko atsakomybę, kasdienes bibliotekos darbus bei naujoves, jos biudžetą bei galimybes padėti planuojant mokymą. Informacija apie tai turėtų pateikti bibliotekininkas tačiau direktorius dar turėtų žinoti ir bibliotekos vietą bendrojoje mokyklos programoje, įvairių informacinių technologijų tinkamumą bibliotekai (V. Mozūraitė. Direktorius ar bibliotekininkas svarbesnis? *Tarp knygu*, 2001 m. Nr.3; 11-13 p.).

Šiuolaikinis mokyklos bibliotekininkas turėtų būti mokyklos vadovo pavaduotojas informacijos reikalams. Jis turi mokėti bent vieną užsienio kalbą, žinoti literatūros naujienas, išmanyti ugdymo metodiką. Tai reiškia, kad mokyklos bibliotekininkui greta bibliotekinių žinių bei gebėjimų, būtinos dar ir vadybos bei pedagogikos žinios.

Kiek šiuo metu Lietuvos bibliotekose dirba ne specialistų, nėra tiksliai žinoma. Mokyklos bibliotekoje įdarbinami pedagogai greitai įgyja praktinių gebėjimų, geba integruoti biblioteką į ugdymo procesą, tačiau stokoja vaikų literatūros, vadybos, informacijos paieškos, atrankos ir vertinimo, bibliotekos veiklos higienos žinių, platesnio požiūrio į bibliotekos veiklos galimybes, darbą su informacinėmis technologijomis. Vien bibliotekinėmis žiniomis pasikliaujantys specialistai labiausiai skundžiasi nerandą bendros kalbos su direktoriumi, pedagogais, nežina, kaip organizuoti informacinių gebėjimų ugdymą, supaprastindami jį iki bibliotekinių ir bibliografinių gebėjimų, nemoka naudotis informacinėmis technologijomis, internetu, elektroninėmis informacijos laikmenomis.

Vienas iš bibliotekininko veiklos trukdžių – pasyvi, o kartais ir negatyvi direktoriaus ar pedagogų nuostata jo atžvilgiu. Bet tai būdinga ne tik Lietuvai.

1.1 Mokyklos bendruomenės įtaka mokyklos bibliotekos veiklai

Daugelio šalių patirtis rodo, kad tik bibliotekininkui bendradarbiaujant su visa mokyklos bendruomene biblioteka sėkmingai integruojama į mokymo procesą. Pirmąjį žingsnį turėtų žengti bibliotekininkas, nuolatos supažindindamas pedagogus bei direktorių su bibliotekos galimybėmis, naujovėmis, nuolat kiekvieną pedagogą informuodamas apie naujausią literatūrą, interneto puslapius ar kitas laikmenas, tinkamas naudoti ugdymui. Bendri sąrašai ar žodinė

informacija nėra taip veiksminga, kaip nedidelis popieriaus lapelis kiekvieno pedagogo skyrelyje mokytojų kambaryje ar specializuota paskaita mokyklos bibliotekoje.

Kiekviena naujovė turėtų būti apsvaistoma su pedagogais ir mokyklos administracija, kuri yra atsakinga už bibliotekos finansavimą, rengiant projektus derėtų pasikviesti visus pageidaujancius padėti.

Daugėjant mokyklų bibliotekose kompiuterių, vis dažniau prabylant apie mokyklų bibliotekų įtraukimą į ugdymo procesą, nėra itin svarbu, kas – mokyklos bibliotekininkas ar direktorius turėtų iniciuoti mokyklos bibliotekos kaitą. Vienpusiškas naudos neduos, būtina bendradarbiauti

Pertvarkant mokyklų bibliotekas labai svarbu išsiaiškinti kokias papildomas paslaugas galėtų teikti mokyklos biblioteka, kad ji, kaip ir nurodoma Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklos bendrosiose programose, „funkcionuotų kaip mokyklos informacijos centras“.

Mokyklų bibliotekoms daugiausia problemų kelia grožinės literatūros fondas. Bibliotekininkams, kai kuriems mokytojams bei mokyklų vadovams sunku atsisakyti gerai atrodančių, nors ir nenaudojamų knygų. Tačiau jei mokyklos biblioteka nori egzistuoti kaip informacijos centras, jos fondas turi būti itin funkcionalus.

Pirmiausia fonde turi būti sukauptas kuo didesnis informacinės literatūros kiekis: enciklopedijos, žinynai, žodynai, nemažai pažintinės literatūros.

Labai svarbi mokyklos bibliotekos veikla – pratinti prie knygos, ugdyti skaitymo gebėjimus pradinių klasių moksleiviams.

Bibliotekininkai neretai skundžiasi, kad vaikai dabar skaito mažiau. Mokyklų bibliotekose skaitytojų netrūksta, tačiau įvairūs tyrimai rodo kad knygą kaip laisvalaikio leidimo priemonę vaikai renkasi vis rečiau. Plečiantis mokymo programoms, didėjant moksleivių krūviui, skaitymas tampa vis dažniau ne malonumu, o prievole (Urba K. Skaitymo meilės pagrindai. *Rubinaitis*, 2001 Nr.1; 12-13 p.) Dažniausiai tai siejama su pakitusiomis vertybėmis, pakeitusiomis ir vaikų kultūrą bei jų socialinius prioritetus. Iš tiesų vis labiau mūsų pasaulyje ima dominuoti masinė vizualioji kultūra: televizija, kinas, kompiuteriniai žaidimai gyvenimui nepasirengusius vaikus sėkmingai paverčia priklausomais vartotojais. Vaizdas, nesvarbu, ar ekrane, ar knygos puslapyje „skaitomas“ vienu metu aprėpiant visumą. Skaitant linijinį tekstą tenka pasitelkti daug daugiau įvairių gebėjimų: skaityti t.y. pažinti raides ir jų junginius, juos

jungti bei suvokti, suprasti tekstą, įsivaizduoti, t.y. transformuoti tekstą į vaizdą. Viso to reikia mokytis, stebėti, kaupti patirtį ganėtinai ilgai, gal net visą gyvenimą. Tuo tarpu vis greičėjantis gyvenimo tempas, didėjantys reikalavimai mokėti bei besiplečiantis informacijos srautas atima iš mūsų laiką.

Lietuvoje jau keletą metų kalbama apie švietimo reformą. Svarstomas mokymo profiliavimas, aptariami nauji vadovėliai, vyksta mokytojų atestacija. Nors neabejotinai rastumėm mokyklų, kuriose mokytojai su bibliotekininku lanksčiai bendrauja mokyklos lygmeniu, šiuo metu daugelis mūsų mokyklų bibliotekų nėra labai gerai aprūpintos naujausia literatūra bei informacinėmis technologijomis.. Lietuvoje vis dar nepakankamai akcentuojamas savarankiškas mokymasis. Nors jau leidžiami vadovėliai, skatinantys ieškoti savų minčių, o ne kartoti išmoktas.

Tradiciškai visas mokyklų bibliotekų problemas siejame tik su ekonominiais sunkumais, bet čia slypi ir kitos bėdos. Viena iš jų – nelabai aiški mokyklų bibliotekų priklausomybė ir todėl ne itin aiškiai apibrėžta jų paskirtis (informacinė ar kultūrinė). Tai susiję ir su fondo kaupimu, ir su galimų paslaugų teikimu. Bibliotekininkai patys siūlo nemažai pertvarkymų, patobulinimų mokyklos bibliotekose. Daugelis iš jų tikrai padėtų bibliotekoms tapti informacijos centru.

Populiarinant mokyklos bibliotekos paslaugas, labai svarbų vaidmenį vaidina reklama, tačiau kol kas mokyklose bibliotekų reklamai skiriamas nepakankamas dėmesys. O įvairios akcijos kai baigus mokyklą dovanojamos knygos bibliotekai ir t.t., mokyklose naudojamos dar labai retai. Bet tą paspartinti galėtų tik pats bibliotekininkas.

2004 m. liepos 15 d. Lietuvos kultūros ministerijoje priimtas Lietuvos Respublikos bibliotekų įstatymas (nauja redakcija), kuriame skiriama dėmesio ir mokyklų bibliotekoms. Įstatyme rašoma, kad bendrojo lavinimo mokykloje turi veikti mokyklos biblioteka, tačiau paminėta tik tai, kad mokyklų bibliotekos yra mokyklos struktūriniai padaliniai, juose aptarnaujama mokyklos bendruomenė ir kad metodinę pagalbą mokyklų bibliotekoms turėtų teikti viešosios bibliotekos. Tačiau mokyklos bibliotekos koncepcija (2001m.) biblioteką apibrėžia kaip mokymo ir mokymosi vietą, neįvardydama, kuo ji skiriasi nuo klasės ar mokomojo kabineto.

Mokyklų bibliotekų bendrieji nuostatai numato Kultūros ministerijos ir Švietimo ir mokslo ministerijos bendradarbiavimą organizuojant ir vykdant mokyklos bibliotekos veiklą,

konkrečiais punktais apibrėžia pagalbos teikimą. Naujoje bibliotekų įstatymo redakcijoje taip pat kalbama apie neišvengiamą abiejų ministerijų bendradarbiavimą. Tačiau nepakanka parengti norminius dokumentus, svarbiausių bibliotekos veiklos organizavimo principų įgyvendinimą būtina konkretizuoti poįstatyminiuose aktuose, numatyti įgyvendinimo priemones ir jų laikytis.

Realizuodama kiekvieno mokyklos bendruomenės nario teisę gauti ir skleisti informaciją, mokyklos biblioteka plečia savo funkcijas. Švietimo bendruomenei būtina, kad reformos darbuose dalyvautų ir mokyklos biblioteka, padedanti augančiai kartai integruotis į informacinę visuomenę. Ji drauge su pedagogų bendruomene turi ugdyti moksleivių socialinius, asmeninius komunikacinius, informacinius ir kritinio mąstymo gebėjimus, teikti pagalbą rengiant projektus, įvaldant naujas informacijos ir komunikacijų technologijas.

Šiuolaikinis žmogus, tapdamas informacinės visuomenės piliečiu, pirmiausia turi išmokti susirasti jam reikalingą informaciją, ją atsirinkti, analizuoti, vertinti ir šios informacijos pagrindu kurti žinias, reikalingas nuolatiniam mokymuisi.

Lietuvos švietimo koncepcijoje pabrėžiama, jog ugdymo turinys ir procesas įvairaus lygio mokyklose turi padėti ugdyti šiuolaikinę informacijos vartotoją, kelti jo informacinę kultūrą. Siekiant įgyvendinti šį tikslą, labai svarbiais veiksniais tampa informacijos šaltinių kaupimas ir saugojimas įvairiose laikmenose, jų sklaidimas ir naudojimas. Šios užduoties – ugdyti informacinius gebėjimus - turi imtis šiuolaikinė mokykla, į kintantį ugdymo procesą įtraukdama pagrindinį mokyklos informacijos šaltinį - biblioteką.

Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklos bendrosiose programose keliamas tikslas kryptingai plėsti mokyklos bibliotekos komplektavimą, ieškoti naujų papildomų bibliotekininko darbo su mokytojais ir moksleiviais būdų bei atitinkamai plėsti mokyklų bibliotekininkų kvalifikacijas.

Mokyklų bibliotekų vaidmuo pabrėžiamas informacijos technologijų diegimo Lietuvos švietime strategijoje. Mokyklų bibliotekose ir skaityklose turi būti įrengtos kompiuterizuotos darbo vietos bibliotekos darbuotojams ir klientams, įdiegta bibliotekų informacinė sistema, užtikrintas kokybiškas įvairių mokyklos, šalies ir pasaulio informacijos šaltinių prieinamumas. Bibliotekos turi tapti moksleivių informacinės kultūros ugdymo centrais (L. Kėvalienė. Mokyklų bibliotekos sistemos labirinte. *Tarp knygų*, 2004 m. Nr.6; 12-15 p.).

Mokyklos bibliotekos koncepcijos tikslas - apibrėžti šiuolaikinės mokyklos bibliotekos sampratą bei funkcijas. Koncepcija yra pagrindas švietimo įstaigų veiklą

reglamentuojantiems dokumentams rengti. Konceptija numato, kuria linkme vyks pokyčiai Lietuvos bendrojo lavinimo ir profesinių mokyklų bibliotekose. Remiantis šiuo dokumentu bus parengti mokyklos bibliotekos darbuotojų kvalifikaciniai reikalavimai, nustatyti jų veiklos vertinimo rodikliai ir numatyta bibliotekos darbuotojų rengimo bei kvalifikacijos tobulinimo strategija.

Mokyklos biblioteka - tai atviras švietimo ir informacijos centras, mokymo ir mokymosi vieta su modernia informacine bei technine baze. Ji visapusiškai tenkina mokyklos bendruomenės narių informacinius poreikius, savo fondais ir veikla dalyvauja ugdymo procese, sudarydama sąlygas asmenybei savarankiškai tobulėti. Mokyklos biblioteka turi būti įsteigta kiekvienoje bendrojo lavinimo ir profesinėje mokykloje.

Bibliotekos fondas, kuriame kaupiama bei saugoma ugdymo procesui reikalinga literatūra, papildomas kitų formų informacijos laikmenomis: skaitmeninėmis plokštelėmis (CD-ROMai, CD), magnetinėmis laikmenomis (vaizdajuostės, garsajuostės), elektroninėmis duomenų bazėmis, elektroniniais periodiniais leidiniais, internetu, intranetu.

Šiuolaikinė mokyklos biblioteka, atliekanti ir informacijos centro funkcijas, aprūpinama specialiomis techninėmis priemonėmis (multimedija), skirtomis daugeliui laikmenų skaityti, saugoti bei naujai informacijai kurti, ir darbui tinkamais baldais. Mokyklos bibliotekoje esantys kompiuteriai tampa ne tik informacijos paieškos, saugojimo, kūrimo, bet ir ryšio su kitomis institucijomis bei duomenų bazėmis priemone. Informacijos technologijos padeda sukurti naują, moksleiviams patrauklią mokymosi aplinką, kurioje lengviau realizuojami šiuolaikinio ugdymo reikalavimai.

Mokyklos biblioteka teikia edukacines bei informacines paslaugas ir moko mokyklos bendruomenę naudotis interaktyviomis technologijomis. Taip sudaromos sąlygos ir pagerinamos galimybės moksleiviams savarankiškai mokytis, o pedagogams rengtis pamokoms ir ieškoti naujų darbo metodų. Todėl mokyklos biblioteka, bendradarbiaudama su kitomis švietimo, kultūros, informacijos įstaigomis, turi gerinti informacijos vartotojų aptarnavimą.

Mokyklos biblioteka vykdo informacines ir edukacines funkcijas. Mokyklos bibliotekoje:

- komplektuojamas, tvarkomas, saugomas ir populiarinamas fondas visose įmanomose laikmenose atsižvelgiant į ugdymo proceso poreikius;

- mokyklos bendruomenės nariams teikiamos informacinės paslaugos, susijusios su ugdymo procesu;
- ugdomi moksleivių informaciniai gebėjimai - ieškoti, rasti, kaupti, analizuoti, sintetinti, vertinti ir pateikti informaciją bei jos šaltinius;
- teikiama pagalba pedagogams įgyvendinant ugdymo planus;
- sudaromos sąlygos savarankiško mokymosi kokybei gerinti;
- mokyklos bendruomenės nariai mokomi prasmingai naudotis informacinėmis technologijomis; · moksleiviai rengiami tapti visą gyvenimą trunkančio mokymosi proceso dalyviais;
- moksleiviams teikiamos profesinio informavimo paslaugos interneto technologijų priemonėmis.

1.2 UNESCO dokumentas „Tarptautinės bibliotekų federacijos mokyklų bibliotekų manifestas“

2000 m. paskelbtas UNESCO dokumentas „Tarptautinės bibliotekų federacijos mokyklų bibliotekų manifestas“, kuris buvo priimtas daugelyje pasaulio šalių, išverstas į įvairias pasaulio kalbas. Mokyklų bibliotekos naudojami šiuo manifestu, kad pakeltų mokyklų bibliotekų lygį, atitinkantį tam tikras mokyklas tam tikrose šalyse. Šie principai buvo sukurti padėti atsakingiems švietimo sistemų asmenims, priimantiems sprendimus dėl mokyklų bibliotekų veiklos organizavimo. Taip pat jie gali pagelbėti ir mokyklų bibliotekoms įgyvendinti savo užsibrėžtus tikslus ir uždavinius. Visi Manifeste deklaruojami vadovavimo principai gali būti pritaikyti vienai ar kitai šaliai, mokyklai.

Manifesto misija ir politika:

- Mokyklos biblioteka aprūpina moksleivius bei mokytojus informacija bei idėjomis, kurios yra ugdymo bei mokymo pagrindas.
- Mokyklos biblioteka aprūpina moksleivius mokymosi šaltiniais, kurie bus reikalingi visą gyvenimą.

- Mokyklos bibliotekos politika turi būti sukurta vadovaujantis mokyklos bendruomenės poreikiais.
- Mokyklos bibliotekos politika gali būti įgyvendinta tik tada, jei mokyklos bendruomenė įsijungs į politikos išdėstymą bei įgyvendinimą.

Tokiu būdu filosofija, idėjos, supratimas bei ketinimai praktikai ir vystymuisi taps aiškūs ir tikslas bus pasiektas.

Mokyklos bibliotekos politika turi būti visapusiška bei įgyvendinama. Tai turi būti sukurta ne mokyklos administracijos, o bibliotekininkų, kartu su mokyklos mokytojais ir moksleiviais.

Labai svarbus mokyklos bibliotekos estetiškas vaizdas, kuris vaidina labai svarbų vaidmenį mokyklos gyvenime, nes tik į estetišką ir jaukią aplinką lankytojas ateina geranoriškai nusiteikęs, ieškodamas jam reikalingos informacijos. Prie estetinio bibliotekos įvaizdžio galima priskirti ir baldus bei apšvietimą. Kadangi mokyklų bibliotekos yra lyg vartai į informacijos pasaulį, tai šiuolaikinėje mokyklos bibliotekoje turi būti priėjimas prie informacijos bet kokia forma: rašytine, audiovizualine, elektronine, kompiuterine.

Mokyklos bibliotekininkas – kompetentingas, profesionalus darbuotojas, atsakingas už mokyklos bibliotekos darbo planavimą, fondo komplektavimą, bibliotekos valdymą, bendradarbiavimą su visa mokyklos bendruomene. Mokyklos bibliotekininkas turi būti bibliotekinio darbo specialistas, nuolat keliantis kvalifikaciją, išmanantis pedagogiką ir ugdymo metodus, išmanantis kaip aptarnauti skaitytojus būtent mokyklos bibliotekoje, būti konkurentabilus, ir tai turi atsispindėti jo darbo užmokestyje.

Pagrindinis bibliotekininko vaidmuo mokyklos bibliotekoje – prisidėti prie mokyklos misijos ir tikslų, bendradarbiaujant su mokyklos administracija, mokytojais. Bibliotekininkas turi būti gerai įvaldęs informacines technologijas, pagalbininkas ir mokytojas, kuris moko informacinėmis technologijomis naudotis moksleivius (jei reikia ir mokytojus). Be to, bibliotekininkas, įvairiais viešais renginiais privalo reklamuoti skaitymą vaikams, įvairiomis patraukliomis vaikams priemonėmis, prisivilioti į biblioteką kuo daugiau skaitytojų.

Vienas iš esminių bibliotekininko, mokyklos bibliotekoje, darbo aspektų – bendradarbiavimas su mokykloje dirbančiais mokytojais. Šis bendradarbiavimas įmanomas maksimizuojant bibliotekos paslaugas. Mokytojai ir bibliotekininkai bendradarbiauja siekdami:

- Tobulinti, mokyti ir vertinti mokinius visų mokslo metų eigoje,

- Mokyti ir vertinti informacinius gebėjimus,
- Sudaryti ir naudoti pamokų planus,
- Parengti ir įgyvendinti specialią projektinę veiklą,
- Parengti ir įgyvendinti kultūrinę veiklą bei skaitymo programą,
- Įjungti informacines technologijas į mokymo planus,
- Pabrėžti tėvams mokyklos bibliotekos svarbą.

Mokyklos biblioteka – vieta kur dėl informacijos kreipiasi visa mokyklos bendruomenė: mokytojai, moksleiviai, administracija, tėvai. Visos šios grupės reikalauja skirtingų bendravimo ir bendradarbiavimo formų. Mokyklos biblioteka taip pat yra vieta kuri privalo laikytis ir propaguoti etikos standartus mokykloje (FLA/UNESCO The school library manifesto: the school library in teaching and learning for all. IFLA, 2000).

Kiekviena paslauga mokyklos bibliotekoje turi būti pritaikyta kiekvienam vartotojui asmeniškai pagal jo amžių, išsilavinimą ir poreikius.

Norint pagerinti vaikų bei jaunų žmonių poreikius, mokyklos bibliotekos turi bendradarbiauti su viešosiomis bibliotekomis. Kad bendradarbiavimas būtų glaudesnis ir įsipareigojimus vykdytų abi pusės, galima pasirašyti bendradarbiavimo sutartį.

Mokyklos biblioteka yra neatskiriama ugdymo proceso dalis. Planuojant mokyklos moksleivių ugdymą reikia atsižvelgti į mokyklos bibliotekoje esančius resursus, informacines technologijas bei jų panaudojimą ugdymo procese.

Labai svarbus vaidmuo mokyklos bibliotekos darbe bei jo tobulinime, tenka mokyklos vadovui. Vadovas turi suprasti, kad tik efektyviai ir šiuolaikiškai dirbanti mokyklos biblioteka, kuri yra aprūpinta naujausiomis informacinėmis technologijomis, literatūra bei elektroninėse laikmenose laikoma informacija, gali suteikti moksleiviui, mokytojui, vadovui ar bet kuriam kitam mokyklos bendruomenės nariui ir bibliotekos lankytojui reikalingą informaciją ar kokią kitokią paslaugą, kuri suteikiama mokyklos bibliotekoje (FLA/UNESCO The school library manifesto: the school library in teaching and learning for all. IFLA, 2000).

Visos mintys išdėstytos manifeste, šiuo metu Lietuvos mokyklų bibliotekose jau įgyvendinamos. Daug galimybių turi didelių miesto mokyklų bibliotekos, kuriose dirba po kelis darbuotojus ir visas manifeste išdėstytas rekomendacijas pasiskirstę gali lengviau įgyvendinti nei mokyklų bibliotekininkai, kurie dirba po vieną ir vieni atsako už visą veiklą, vykdomą mokyklos bibliotekoje. Skaitydami manifeste parašytas mintis suvokiame, kad toli gražu, ne visi mokyklų

bibliotekininkai dirba taip kaip norėtų mokytojai, moksleiviai, mokyklos administracija ir kaip norėtų patys bibliotekininkai. Vienų geram darbui trukdo asmeniniai bruožai, kiti pritrūksta laiko, visoms mintims ir galimybėms įgyvendinti, dar kitiems pritrūksta mokyklų administracijos, mokytojų ar moksleivių ir jų tėvų pagalbos. Kartais pritrūksta kompetencijos, ypač mažų miestelių ir kaimų mokyklų bibliotekininkams. Gyvenimo tempas labai didelis, naujos literatūros, naujų technologijų, kurios patenka į mokyklas labai daug, tačiau mokyklų bibliotekininkai ne visada spėja su jomis susipažinti, ne visada turi galimybę pabuvoti kvalifikacijos kursuose, seminaruose. Tačiau pažvelgus į kitų šalių mokyklų bibliotekų veiklą galima teigti, kad Lietuvoje ne pati blogiausia situacija, kad daugelyje šalių mokyklų bibliotekos dirba taip pat, vadovaujasi tuo pačiu UNESCO manifestu ir pasiekti darbo rezultatai labai panašūs kaip Lietuvoje.

2. VIEKŠNIŲ VIDURINĖ MOKYKLA

Mažeikių rajono Viekšnių vidurinės mokyklos steigėja - Mažeikių rajono savivaldybė. Viekšnių vidurinė mokykla 2009 m. švęs savo gyvavimo 90-metį. Daugelį metų mokykla apylinkėse garsėjo, kaip viena geriausių mokyklų, paruošianti ir į gyvenimą išleidžianti gerai pasiruošusius jaunos žmones.

Mokykla veikė privačiuose Kontrimo namuose iki 1925 m. 1922 m. greta pravoslavų cerkvės, buvusio dvaro teritorijoje, buvo skirtas žemės sklypas tipinei keturklasei mokyklai statyti. Naujame pastate buvo aktų salė su scena, patalpa bibliotekai, mokytojų kambarys, klasės. Joje prabėgo daugelio viekšniškių jaunystė iki buvo pastatytas naujas progimnazijos pastatas prie pradžios mokyklos pastato. Iki 1936m. mokykla vadinosi Viekšnių vidurine mokykla, o nuo 1936 m. iki 1940 m.- Viekšnių valstybinė progimnazija.

Mokinių skaičius svyravo nuo 134 (1932-1933 m.) iki mažiausio 82 (1930-1931 m.). Didelis besimokančių skaičius buvo neįmanomas dėl patalpų stokos, o gal ir dėl gana didelio mokesčio už mokslą (150 Lt. per metus, vadovėlio kaina buvo 2-5 Lt.). Mokykloje, kaip ir daugelyje kitų Lietuvos mokyklų, tuo metu mokytojavo kunigai kapelionai.

Viekšniuose mokėsi vaikai iš gretimų valsčių - Akmenės, Klykolių, Papilės, Tryškių, Laižuvos, Vegerių, nes tose apylinkėse buvo tik pradinės mokyklos. Mokykloje be lietuvių mokėsi žydų, rusų, latvių tautybės vaikai. Per minėtą laikotarpį mokyklai vadovavo trys direktoriai: A. Taškūnas (1919-1924 m.), J. Sliesoraitis (1925-1933 m.) ir J. Lazauskas (1933-1940 m.). Tai buvo iškilios asmenybės, atsidavusios darbui ir žmonėms. Tuo metu dirbę mokytojai: J. Žilevičius – dėstė gamtos mokslus ir kartu su mokytoju J. Aukštikalniu įsteigė Viekšniuose viešąją biblioteką, J. Aukštikalnis, J. Kirlys, J. Navasaitis, K. Vėlyvis, A. Stonys dėstė literatūrą. Jų skatinami moksleiviai leido įvairių pavadinimų laikraščius, kurių dalį galima

rasti leidinyje „Lietuviški periodiniai leidiniai 1823-1940 m.“, išleistą Lietuvos nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje (1993 m.). „Aras“ .Be metų . Išsp. šapirografu LNB yra Nr.19, „Gojelis“. Vieکشniai 1925 m.,1926 m. Išsp. šapirografu LNB yra 1925 m. Nr. 1,2,4; 1926 m. Nr. 9, „Laimės žiburys“. Vieکشniai 1926 m. Išsp. šapirografu LNB yra 1926 m. nr. 4, „Mokinių žingsniai“. Vieکشniai 1928-1931 m. Išsp. Šapirografu LNB. Bibliografijos ir knygotyros centre yra nemažai egzempliorių.

Mokytojų pėdomis pasekė ir jų darbus tęsė literatūros srityje L. Skabeika, S. Niūniavaitė, V.Voveris, J.Miltinis ir kt. (Žiupsnelis prisiminimų.. Vieکشnių progimnazija 1919-1940m., Vieکشnių vidurinė mokykla, 1999 m., 89 p., 5-8 psl.)

Įvairiu laikmečiu Vieکشnių mokykloje mokėsi daug gerai žinomų ir Lietuvai nusipelnusių žmonių: aviacijos pradininkas Lietuvoje Aleksandras Griškevičius, teatro režisierius Juozas Miltinis, broliai Vaclovas, Mykolas ir Viktoras Biržiškos, baletų šokėjas Jonas Katakinas, rašytojas Juozas Erlickas, VU bibliotekos direktorė kultūros paveldui Birutė Butkevičienė ir dar daug kitų.

Per ilgą mokyklos istoriją mokyklai vadovavo 11 direktorių, keitėsi per eilę metų ir moksleivių skaičius kuris svyravo nuo 82 (1930 m.) iki 732 (2006 m.) moksleivių.

1973 m. prie progimnazijos pastato dėl vietos stokos buvo pastatytas 3-jų aukštų priestatas, kuriame įrengta sporto salė, valgykla, raštinė, technologijų kabinetai, 19 dalykų kabinetų.

Sovietiniu laikotarpiu prie mokyklos veikė bendrabutis, kuriame gyveno iš aplinkinių vietovių atvažiuojantys mokyti moksleiviai. Lietuvai atgavus nepriklausomybę, Vieکشnių mokykloje vaikų skaičius padidėjo nuo 500 iki 732.

Mokykloje šiuo metu dirba 60 mokytojų, yra 32 klasės. Vienam mokiniui tenka 9 kv. m. ploto. Mokykla dirba viena pamaina. 26 mokytojai dirba ne pilnu krūviu. Dalykų moko 41 specialistas, iš jų: 15 neatestuotų, 6 atestuoti, 18 vyr. mokytojų, 7 mokytojai metodininkai, 1 mokytoja ekspertė (Vieکشnių vidurinės mokyklos 2005 m. metinė ataskaita Mažeikių rajono švietimo skyriui). Nuo 1996 m. mokyklai vadovauja Rimantas Gričius.

Mokyklos misija-

Būti institucija, įgyvendinančia pradinio, pagrindinio ir 2-jų profilių (realinio ir humanitarinio) vidurinio ugdymo programas, priemas kiekvienam Vieکشnių seniūnijos

mokymosi teisę bendrojo lavinimo mokykloje turinčiam jaunuoliui (-ei), sėkmingai siekianti pokyčių.

Mokyklos vizija-

Viekšnių vidurinė mokykla 2009 metais bus gimnazija, kokybiškai teikianti pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas visiems norintiems (mokymosi teisę bendrojo lavinimo mokykloje turintiems) Viekšnių seniūnijos jaunuoliams (-ėms).

Mokyklos filosofija:

- Saugoja visus geriausias vaiko prigimtinius bruožus,
- Kiekvieną moko pagal išgales,
- Rūpinasi visų saugumu.

Apie tai rašoma Viekšnių vidurinės mokyklos 2003-2009 m. m. strateginiame plane.

Pedagogų kolektyvas gausus ir labai įvairaus amžiaus. Išsilavinimas taip pat įvairus, todėl nesutarimai dėl ugdymo ir moksleivių auklėjimo yra pakankamai dažnas reiškinys. Mokykloje veikia mokytojų etikos komisija, kurios veikloje dalyvauja taip pat labai įvairaus amžiaus žmonės, todėl visi nesutarimai ar kylančios problemos mokykloje, sprendžiamos siaurame rate, neįveliant mokyklos bendruomenės į konfliktus. Didelis dėmesys skiriamas atėjusiems dirbti į mokyklą jauniems bei naujiems mokytojams. Tradicija, nuo 1963 m. mokytojo dieną pamokas vesti patikėti abiturientams, išsaugota iki dabar. 42% mokykloje dirbančių mokytojų mokyklos abiturientai, kurie baigę įvairius mokslus, grįžo į gimtą miestelį.

2.1 Viekšnių vidurinės mokyklos biblioteka

Kaip ir mokykla, mokyklos biblioteka taip pat sena - pirmieji įrašai inventorinėje bibliotekos knygoje padaryti 1951 m. sausio 21 d., tačiau biblioteka veikė anksčiau, nes iš kai kurių mokinių, baigusią mokyklą tuoj po Antrojo pasaulinio karo, pasakojimų, galima daryti prielaidą, jog mokykloje veikė privati biblioteka t.y. tuo metu dirbusių mokytojų, į vieną

mokyklos klasę sunėtos knygos sudarė biblioteką ir buvo išduodamos geresniesiems moksleiviams skolintis išsinešti namo. Vėliau, t.y. nuo 1951 m. mokykloje dirbo bibliotekininkė, o mokyklos bibliotekos pradinį fondą sudarė tuo metu dirbusių mokytojų mokyklos bibliotekai dovanotos knygos. Tos vienos klasės patalpoje biblioteka veikė iki 1973 m., kol buvo pastatytas mokyklos priestatas ir jame skirta atskira didesnė patalpa bibliotekai. Ten be bibliotekos fondo glaudėsi ir vadovėlių fondas, nes atskira patalpa vadovėliams nebuvo suteikta. Jau gerokai vėliau, 1986 m. mokyklos biblioteka buvo perkelta į atskirą pastatą šalia mokyklos ir ten jau pakako vietos ir nedidelei skaityklai. Tačiau po nepriklausomybės atgavimo Lietuvoje, 1990 m. ėmė labai brangti šildymas. Atskirą pastatą šildyti buvo labai brangu ir neekonomiška, todėl bibliotekai buvo suteiktos patalpos mokyklos bendrabutyje, kurio taip pat jau neeksploatavo dėl kainų kilimo. Bendrabučio pastatas yra sujungtas su pagrindiniu mokyklos pastatu ir be bibliotekos jame buvo įrengtos klasės pradinukams bei kai kurių dalykų klasės. Bibliotekos bendras plotas buvo 96,38 m² (kartu su skaitykla), tačiau po kelerių metų mokytojų tarybos posėdžio metu buvo nuspręsta biblioteką perkelti į pagrindinį mokyklos pastatą, nes, mokytojų nuomone, biblioteka buvo labai nepatogioje vietoje ir labai toli nuo mokytojų kambario bei mokyklos raštinės. Dabar biblioteka patalpinta buvusiam fojė, kurio bendras plotas - 101 m², tačiau bibliotekos patalpos yra pereinamos, nėra atskiros patalpos skaityklai, labai nepatogus lentynų išdėstymas, mažai vietos bibliotekos fondui.

Mokyklos bibliotekoje, įgyvendinant ugdymo planus, teikiama pagalba pedagogams, moksleiviams. Sudaryti ir į kompiuterio atmintį įvesti rekomenduojamos literatūros sąrašai humanitarinio ir realinio profilio klasėms. Į sąrašus įtraukti įvairių dalykų vadovėliai, kita mokomoji medžiaga, papildoma mokomoji literatūra, literatūra užklasiniam skaitymui. Sąrašai sudaryti konsultuojantis su dalykų mokytojais, atsižvelgiant į mokytojų paruoštas programas, nuolat pildomi. Bibliotekoje nuolat vyksta paskaitos, susitikimai su rašytojais, poetais, mūsų krašto žinomais ir literatūroje pasižymėjusiais asmenimis, gydytojais, policijos darbuotojais. Bibliotekos skaitykloje vyksta pamokos, klasių valandėlės panaudojant skaitykloje esančias informacines priemones: enciklopedijas, žinytus, internetą, multimediją ir kt. Rengiami seminarai rajono mokytojams, bibliotekininkams, projektų pristatymai, parodos, ekspozicijos. Organizuojant visus renginius nemažas darbo krūvis tenka bibliotekininkui, kuriam reikia parengti patalpą, surinkti medžiagą, ją pateikti, apipavidalinti ir t.t.

Šiuo metu mokyklos biblioteka įsikūrusi buvusiam antrojo aukšto fojė, kuris jungia du mokyklos pastatus, t.y. seną progimnazijos pastatą, kuris šiuo metu restauruotas ir jame dirba pradinės klasės, su naujesniu (1973 m.), kuriame įrengti dalykų kabinetai bei mokytojų

kambarys, mokyklos raštinė, direktoriaus ir pavaduotojų kabinetai. Iš dabartinės bibliotekos yra du išėjimai į abu pastatus o visas bibliotekos sienas sudaro langai, durys ir freska, kuri labai saugoma ir atspindi senųjų Vieکشنیų papročius: puodininkystę, audimą ir kalvystę (dailininko J.Dalinkevičiaus 1975 m. kūrinys). Nors freska per daugelį metų jau apgadinta, tačiau labai saugoma, ir ši siena negali būti užstatyta bibliotekos baldais. Bibliotekoje nėra sienų, prie kurių galima būtų statyti lentynas, todėl visa esama erdvė išnaudota labai neekonomiškai ir kartu esančiai skaityklai lieka mažai vietos.

2006-2007 m. m. mokyklos bibliotekoje registruoti 549 skaitytojai. Veikia 22 darbo vietų skaitykla, atskira skaityklos dalis su 6 kompiuteriais, prijungtais prie interneto. Kasdien bibliotekos pagrindinėmis paslaugomis pasinaudoja vidutiniškai 62 lankytojai, kurie naudojami ir papildomomis bibliotekos paslaugomis - kopijavimu, skenavimu, spausdinimu. Taip pat bibliotekoje galima naudotis daugeliu techninių priemonių: multimedija, vaizdo, garso grotuvais, DVD grotuvu, skaitmenine filmavimo kamera, skaitmeniniu fotoaparatu, grafoprojektoriumi, nešiojamu kompiuteriu. Bibliotekoje yra televizorius, stacionarus sieninis ekranas.

Bibliotekos fondą sudaro 41588 egzemplioriai grožinės, programinės, informacinės, metodinės, mokslo populiariosios literatūros, žinynai, žodynai, enciklopedijos už 194497,48Lt. ir 18030 egzempliorių vadovėlių už 140041,57Lt. iš kurių 2215 egzempliorių už 34757,53 Lt. skirtų 11-12 klasioms. Tarp skaitytojų yra ir Vieکشنیų miestelio gyventojų, nesusijusių su mokykla, t.y. pensininkų, studentų (2005 m. Vieکشنیų vidurinės mokyklos bibliotekos ataskaita Mažeikių rajono švietimo skyriui).

Vadovėlių fondas, finansuojamas iš moksleivio krepšelio, didėjant moksleivių skaičiui mokykloje, per pastaruosius trejus metus keitėsi:

2003-04 m. m. įsigyta 1208 egz. vadovėlių už 17244,16Lt.

2004-05 m. m. įsigyta 1687 egz. vadovėlių už 27504,47Lt.

2005-06 m. m. įsigyta 2060 egz. vadovėlių už 36838,72Lt. (2005 m. Vieکشنیų vidurinės mokyklos bibliotekos ataskaita Mažeikių rajono švietimo skyriui).

Vadovėlių fondas mokykloje yra jau beveik pakankamas, tačiau kasmet į Švietimo ir mokslo ministerijos sudarytą galiojančių vadovėlių sąrašą, nebeįrašomi baigiantys galioti vadovėliai, kelia rūpesčių, kad gali nepakakti metams skiriamų moksleivio krepšelio lėšų naujai leidžiamies vadovėliams įsigyti. Šiuo metu galiojančios higienos normos (dėl vadovėlių

svorio) kasmet pareikalauja atsisakyti naudojamų vadovėlių ir pirkti naujus, pataisytus tik svorio prasme, t.y. lengvesnius tačiau jau žymiai brangesnius vadovėlius. Be to, perkamos dvi dalys vieno vadovėlio kiekvienam moksleiviui, t.y. dvigubai didesnis kiekis. Kasmet didėjant moksleivių skaičiui tenka pirkti vis daugiau vadovėlių.

Ugdymo literatūrai per pastaruosius metus skirta mažiau, nes pagal pedagogų bendrą sutarimą dėl moksleivių skaičiaus didėjimo mokykloje, nuspręsta didesnę dalį ugdymo literatūrai skirtų pinigų, skirti reikalingiems vadovėliams įsigyti, todėl 2003-04 m. m. ugdymo literatūros įsigyta 197 egz. už 4680Lt.; 2004-05 m. m. – 183 egz. už 4112,38Lt.; 2005-06 m. m. – 109 egz. už 2123,83Lt. Už šią sumą įsigyta mokslo populiariosios, programinės, vaikų literatūros, įvairių žodynų, žinynų bei enciklopedijų. Jau 2007-08 m. m. planuojama skirti didesnę sumą iš moksleivio krepšelio programinei bei metodinei literatūrai įsigyti.

Mokyklos biblioteka Vieکشنیų miestelyje konkuruoja tik su Mažeikių rajono viešosios bibliotekos Vieکشنیų filialu, tačiau miestelio biblioteka įsikūrusi sename pastate, neturi kompiuterių, skaitykloje mažai darbo vietų. Pastatas kūrenamas krosnimi, todėl šaltas ir neįdomus. Moksleiviai miestelio viešąją biblioteką lanko dėl vaikų ir grožinės literatūros įvairovės, tačiau dėl kai kurių šeimų materialinės padėties negali įsigyti skaitytojo bilieta, todėl vaikai nesudaro ženklaus skaitytojų skaičiaus Vieکشنیų viešojoje bibliotekoje. Tuo tarpu mokyklos biblioteka yra nemokama ir prieinama kiekvienam besimokančiam mokykloje.

Mokyklos bibliotekoje vienodai dėmesio skiriama mokytojams ir moksleiviams. Tarp moksleivių didžiausią skaitytojų dalį sudaro 11-12 klasių moksleiviai, tačiau jie daugiausia skaito programinę literatūrą, naudojami internetu, informacine literatūra, skaitykla. Laisvalaikio skaitymas populiariesnis tarp pradinių klasių moksleivių. Bibliotekos veikloje jiems skiriama daug dėmesio: organizuojami įvairūs renginiai, supažindinantys su bibliotekos galimybėmis, organizuojamos klasės valandėlės bibliotekos skaitykloje, mokant vaikus ieškoti tam tikros literatūros pagal paskirtą užduotį.

Mokyklos bibliotekoje kasdien gausu mokytojų. Jie bibliotekoje lankosi dėl labai įvairių priežasčių. Dažniausia jie užsuka dėl papildomų paslaugų arba norėdami praleisti skaitykloje laisvas pamokas. Peržiūrėjus mokytojų formulius susidarė išpūdis, kad mokytojai turi nuosavas labai gausias bibliotekas savo namuose, arba skaityti jie neturi laiko, nes grožinės, programinės literatūros knygų jie mokyklos bibliotekoje skaito labai mažai. Dėl to galima kaltinti ir bibliotekos skurdų grožinės literatūros fondą, tačiau nupirkus naujas knygas, jas pareklamavus mokytojų kambaryje, labai retai atsiranda norinčių vieną ar kitą knygą pasiskolinti. Anketose

mokytojai mini nepatenkinamą metodinės literatūros fondo būklę bibliotekoje, tačiau peržiūrėjus formularus bei lentynose esančią naują metodinės literatūros knygų fondą (per pastaruosius trejus mokslo metus, mokyklos biblioteka pasipildė 94 metodinės literatūros knygomis, skirtomis atskirų dėstomų dalykų mokymui bei pedagoginės, skirtos vaikų auklėjimui ir su tuo susijusioms problemoms spręsti) taip pat kyla klausimas ko gi norėtų mokytojai, jei neskaito esamų bibliotekoje metodinių leidinių.

Labai svarbu ir tai, jog daugelis mokytojų (ypač vyresnio amžiaus) vengia naudotis šiuolaikinėmis technologijomis pamokų metu, nes nelabai moka, todėl atėję į biblioteką reikalauja, kad bibliotekininkė mokytų juos naudotis multimedija, grafoprojektoriumi ar nešiojamu kompiuteriu. Savarankiškai technologinėmis priemonėmis naudojami tik labai menka dalis mokytojų, kiti pamokų metu naudojami bibliotekininkės pagalba.

Informacijos paieškai bibliotekoje nesavarankiškai ne tik moksleiviai, kurie nesistengia patys ieškoti reikalingos knygos, tačiau taip elgiasi ir mokytojai, kurie prašo bibliotekininkės surasti ir paduoti vieną ar kitą pageidautą knygą.

Šią problemą prieš keletą metų bandyta spręsti, kviečiantis mokytojus į biblioteką ir vedant jiems įvairius seminarus, kad mokytojai ir moksleiviai informaciją turi mokėti rasti patys pasinaudodami abėcėliniu bei sisteminiu katalogais, buvo kalbėta ir apie moksleivių mokymą naudotis biblioteka, tačiau tik nuo 2005-06 m. m. sutarta su klasių auklėtojais, kad kasmet po vieną klasės valandėlę jie savo auklėtinius atsives į biblioteką ir bibliotekininkė mokys juos bei mokytojus naudotis bibliotekos fondais. Šis susitarimas vykdomas jau antrus metus ir rezultatai po truputį gerėja. Kol kas geriausiai naudotis mokyklos biblioteka išmoko pradinių klasių mokytojai bei moksleiviai, nes jie labai noriai klausosi ir mokosi, jiems įdomu patiems rasti norimą knygelę.

Dažniausiai mokyklos bibliotekoje besilankantys mokytojai, kurie savarankiškai naudojami bibliotekos fonde esančia literatūra bei kompiuterine technika – lituanistai, užsienio kalbų bei istorijos mokytojai. Gamtos mokslų, kūno kultūros specialistai į biblioteką užsuka retai ir nelabai tiksliai žino, kokiomis paslaugomis jie gali naudotis. Aktyvūs bibliotekos lankytojai - pradinių klasių mokytojai, pastoviai besinaudojantys papildomomis bibliotekos paslaugomis bei metodine literatūra, kurios šiai mokytojų grupei tikrai pakanka.

Bibliotekoje teikiamos mokamos paslaugos – kopijavimas, skenavimas ir spausdinimas. Vieno A4 formato lapo kopija kainuoja 0,20Lt. Skenavimas, informacijos rinkimas bei įrašymas

į CD - nemokamas. Tačiau labai daug mokytojų nemoka naudotis minėtomis technologijomis, todėl bibliotekininkei tenka jiems aktyviai padėti.

Mokytojų kompiuterinio raštingumo kursų išklaušę beveik visi mokyklos mokytojai, tačiau jie vis dar nemoka naudotis kompiuterine technika. Tai rodo, kad kursai organizuojami, tačiau žinios suteikiamos jų metu yra nepakankamos arba mokytojai tiesiog nenori viso to išmokti, nes yra, kas padaro už juos.

Mokyklos administracija daug dėmesio skiria mokyklos bibliotekai tobulinti, kiekvienais metais pedagogų taryba sprendžia, kokie pakeitimai turėtų būti daromi mokyklos bibliotekoje, kad ji būtų patogesnė, patrauklesnė moksleiviams ir mokytojams, gerėtų aptarnavimas, būtų patogesnis darbo laikas.

Iki 2006-2007 m. m. mokyklos bibliotekoje dirbo viena bibliotekininkė 1 etatu, o nuo 2006 m. rugsėjo 1 d. bibliotekoje dirba dvi bibliotekininkės t.y. viena dirba visu etatu, kita - 0,25 etato, tačiau direktoriaus sprendimu, bibliotekininkė dirbanti 0,25 etato dirbs tik iki 2007 m. sausio 1 d. Nepilnu etatu bibliotekoje dirbanti bibliotekininkė dar turi 18 pamokų krūvį. Todėl tuo metu, kai biblioteką ir skaityklą aplanko didžiausias skaičius lankytojų t.y. nuo 8 val. ryto iki 14 valandos, bibliotekoje dirba vienas žmogus, todėl greitai ir kokybiškai aptarnauti lankytojus ne visada pakanka pertraukos laiko.

Pedagogų tarybos sprendimu per šiuos mokslo metus mokyklos bibliotekos skaityklai turi būti nupirkti nauji stalai. 2007 m. planuojamas remontas bibliotekoje, naujas šiuolaikinis skaityklos apšvietimas, kurio įrengimą finansuoja Mažeikių rajono savivaldybė.

Mokyklos strateginiame plane (2004-2009 m.) numatoma siekti pagerinti moksleivių mokymosi bei ugdymo sąlygas, suderinti metodinių ratelių, specialistų (socialinio pedagogo, psichologo, logopedo, bendruomenės slaugytojo, bibliotekos darbuotojų), mokyklos administracijos visapusišką paramą mokytojams, rengiantiems individualias programas, metodines priemones.

Vienas iš mokyklos bibliotekos strateginių tikslų: sukurti mokymuisi motyvuojančią aplinką bibliotekoje, atsižvelgiant į mokinių galimybes bei poreikius, įdiegti žinių ir gebėjimų vertinimo ugdymo procese metodiką, skatinančią moksleivių motyvaciją bei pažangą.

Dar viena svarbi mokyklos bibliotekos veiklos sritis - profesinis orientavimas, kuriam skiriama daug dėmesio. Kasmet bibliotekos skaitykloje įrengiami įvairūs standai, vyksta

paskaitos, profesinės mugės, klasėms rengiamos specialios valandėlės naudojant įvairius testus, nustatant, kokioms specialybėms ar profesijoms tinka moksleiviai. Kviečiami Mažeikių darbo biržos darbuotojai, kurie organizuoja individualius pokalbius su moksleiviais.

Dirbant mokyklos bibliotekoje vienai bibliotekininkei buvo skirta viena savaitinė valanda užklasinei veiklai, organizuoti bibliotekininkų būrelį. Keletą metų veikęs būrelis labai padėdavo bibliotekininkei po pamokų ir pertraukų metu aptarnauti skaitytojus, remontuoti plyštančias knygas, tvarkyti knygų lentynas. Tačiau po įsteigto 0,25 etato kitai bibliotekininkei, būreliui valandų nebeskirta. Kadangi ši etato dalis mokyklos bibliotekoje bus tik iki 2007 m. sausio, mokyklos administracijos bus prašoma atgaivinti būrelio veiklą.

Didžiausia spraga mokyklos bibliotekos darbe – nepakankamas dėmesys projektinei veiklai. 2007 m. mokykla taps gimnazija, todėl tai verčia visą mokyklos bendruomenę peržiūrėti savo veiklą, nustatyti jos spragas ir stengtis, kad būtų pateisintas gimnazijos vardas. Pokyčiai paskatins mokyklos kolektyvą labiau pasistengti pagerinti moksleivių motyvaciją, pagerinti mokytojų bei moksleivių darbo bei ugdymo sąlygas.

2.2Viekšnių vidurinės mokyklos mokytojų apklausa

Norint išsiaiškinti mokytojų aptarnavimo kokybę mokyklos bibliotekoje, jų pageidavimus, nusiskundimus, pasiūlymus kaip reikėtų pagerinti padėtį mokyklos bibliotekoje, kad moksleiviai ir mokytojai jaustųsi puikiai, galėtų greitai ir patogiai gauti reikalingą informaciją bei būtų kokybiškai aptarnaujami, buvo atlikta mokyklos pedagogų apklausa. Tam buvo sudaryta 20 klausimų anketa ir pateikta mokytojams. Anketą sudarė Viekšnių vidurinės mokyklos bibliotekininkė A.Rudienė, 2006 m. spalio mėnesį. Klausimai anketai pasirinkti tokie, kad atsakymai į juos padėtų įvertinti dabartinę padėtį Viekšnių vidurinės mokyklos bibliotekoje, mokytojų pageidavimus, poreikius, nusiskundimus, mokyklos administracijos požiūrį į mokyklos bibliotekos veiklą, mokytojų nuomonę.

Mokytojų apklausai sudarytos anketos buvo išdalintos 56 mokytojams, dirbantiems pirmajame ir antrajame pareigose. Buvo sugrąžintos 43 užpildytos anketos. Daugelis mokytojų į anketos klausimus atsakė labai išsamiai, tačiau buvo tokių anketų, kur į atvirus klausimus atsakymų nepateikta. Mokyklos administracijai bei direktoriaus pavaduotojams anketos nebuvo pateiktos, nes anketoje buvo suformuluotas klausimas apie mokyklos administracijos pagalbą

mokyklos bibliotekai, todėl norint išvengti šališkų atsakymų anketos buvo dalinamos tik mokytojams. Pagrindiniai respondentai – dalykų mokytojai, tačiau į anketos klausimus atsakė ir 7 mokytojai, dirbantys pradinėse klasėse. Anketoje jie priskaičiuoti prie grupės, kurią sudaro kūno kultūros, menų bei technologijų mokytojai.

Šioje apklausoje dalyvavo 35 (81,4 %) moterys ir 8 (18,6 %) vyrai, iš kurių 36 (83,7 %) turi aukštąjį universitetinį išsilavinimą, 7 (16,3 %) – aukštąjį (bet 5 iš 7 šiuo metu mokosi neakivaizdiniuose universitetų skyriuose). Pagal dėstomus dalykus mokytojai pasiskirstė taip: gamtos mokslus dėstantys – 9 (20,9 %), 4 (9,3 %) matematikai, 15 (34,9 %) humanitarinius dalykus dėstantys mokytojai bei 15 (34,9 %) mokytojų, kurie dėsto menus, kūno kultūrą ir pradinių klasių mokytojai(11 pav.).

Apklaustųjų mokytojų amžius taip pat labai įvairus – iki 30 metų – 5 (11,6 %) mokytojai, nuo 31 iki 45 metų gausiausia grupė – 21 (48,8 %) ir 17 (39,5 %) mokytojų, kuriems jau daugiau nei 46 metai.

Pirmasis klausimas buvo: „ Ar lankotės mokyklos bibliotekoje?“ Visi apklaustieji mokytojai atsakė vienodai - „taip“, nes nepriklausomai nuo dėstomo dalyko, darbo krūvio ar apsilankymų dažnumo, mokyklos bibliotekoje buvo. Apsilankymai bibliotekoje ar skaitykloje kartais nesusiję su mokytojų darbu, pedagogai ateina į biblioteką pailsėti nuo mokyklos triukšmo, o kartais dėl pabendravimo su bibliotekininke.

Atsakymai į antrą anketos klausimą „Kaip dažnai lankotės mokyklos bibliotekoje?“ pasiskirstė labai įvairiai: „kasdien“ – atsakė 7 (16 %), „kelis kartus per savaitę“ – atsakė didžiausias apklaustų mokytojų skaičius t.y. 24 (55,8 %), atsakymą „kartą per savaitę“ – pasirinko 8 apklausti mokytojai (18,6%), kitus atsakymus - „kelis kartus per mėnesį“ ir „ rečiau nei kartą per mėnesį“ pasirinko atitinkamai 3 (6,9 %) ir 1 (2,3 %) apklaustieji (1 pav. priede).

Tokie atsakymai rodo, kad mokyklos biblioteka daugeliui apklaustų mokytojų labai reikalinga beveik kasdien ir jie joje randa sau priimtinos veiklos. Atsakymo „ kartą per mėnesį“ nepasirinko nė vienas atsakinėjęs į klausimus mokytojas. Kodėl apsilankymų bibliotekoje intensyvumas toks skirtingas, galima daryti išvadas tik analizuojant atsakymus į kitus klausimus.

Trečiasis klausimas anketoje „ Kokiu tikslu lankotės mokyklos bibliotekoje?“ aiškiai diferencijavo kai kuriuos atsakymus. Daugelis atsakiusiųjų į šį klausimą rinkosi ne vieną o keletą atsakymų, kurie, labiausiai atitiko jų nuomonę. Todėl galima išskirti mokytojus, kurie mokyklos bibliotekoje lankosi tik dėl papildomų paslaugų (spausdinimo, kopijavimo, skenavimo,

interneto), nes atsakymą pasirinkusiųjų skaičius gerokai viršijo kitus atsakymus pasirinkusiųjų skaičių – 41 (95,3 %) iš 43 paminėjo, kad lankosi dėl papildomų paslaugų, kiek mažiau – 37 (86 %) mokytojai mokyklos bibliotekoje apsilanko ieškodami metodinės literatūros, 12 (27,9 %) mokytojų bibliotekoje renkasi grožinę literatūrą (tai rodo, kad grožinės literatūros fondas nėra naujas ir patrauklus skaitytojams), periodinės spaudos į biblioteką dažniau užsuka tik 7 (16 %) mokytojai iš apklaustųjų. Šį faktą galima paaiškinti tuo, kad mokyklos administracija spaudos pristatymą į mokyklą prižiūrėti yra pavedusi raštinės vedėjai, kuri paėmusi dienos korespondenciją leidžia ja naudotis užsukusiesiems į mokyklos raštinę arba administracijai, todėl biblioteką dienos spauda pasiekia tik po pietų o neretai net kitą dieną. Prie atsakymo „kita“ 3 (6,9 %) mokytojai paminėjo, kad į biblioteką užsuka pabendrauti. Mokyklos biblioteka šiuo metu yra šalia mokytojų kambario, todėl neretai į biblioteką mokytojai užsuka pabendrauti su bibliotekininke ar pažiūrėti, kiek moksleivių skaitykloje ir ką jie veikia. Kiti bibliotekoje praleidžia savo laisvas pamokas skaitydami spaudą, metodinę literatūrą ar bendraudami tarpusavyje.

Kadangi kiti du (ketvirtasis ir penktasis) klausimai anketoje skambėjo beveik vienodai, tai atsakydami į ketvirtąjį anketos klausimą „Kas jus tenkina mokyklos bibliotekoje?“, mokytojai atsakė ir į po jo pateiktą klausimą „Kas jūsų netenkina mokyklos bibliotekoje?“. Atsakydami į šiuos klausimus mokytojai taip pat rinkosi ne po vieną atsakymą o po kelis jiems labiausiai priimtinius. Pirmą atsakymą apie metodinę literatūrą, kad jos kiekis juos tenkina, pasirinko 10 (23,2 %) apklaustųjų, o 29 (67,4 %) mokytojai nurodė, kad metodinės literatūros kiekis ir įvairovė jų netenkina. Tokia situacija yra todėl, kad Vieکشنیų vidurinėje mokykloje per pastaruosius kelerius metus moksleivių skaičius vis didėjo - nuo 1996 m. iki 2006 m. jis pakito nuo 538 vaikų iki 732. Be to nuo 1997 m. m. mokykloje buvo įvesta trečioji užsienio kalba – anglų (iki tol buvo tik dvi – vokiečių ir rusų), kuriai buvo reikalingi nauji vadovėliai, nes jau tais pačiais, 1997 m. m., anglų kalbą, pirmąją užsienio kalbą pasirinko daugiau moksleivių. Taip pat per tą laiką dalis vadovėlių paseno, susidėvėjo, pasikeitė. Susidarius tokiai situacijai, visi literatūrai gaunami pinigai buvo naudojami vadovėliams įsigyti. Jau keletą metų labai mažai pinigų skiriama mokyklos bibliotekai papildyti metodine, mokslo populiariaja bei grožine literatūra, nes dar ir dabar mokykla nėra visai aprūpinta naujais reikalingais vadovėliais. Nuo 2005 mokslo metų mokinio krepšelyje numatytos visos lėšos ugdymo bei metodinei literatūrai pirkti buvo panaudotos pagal paskirtį. Todėl ir atsakymai apie grožinės literatūros kiekį labai panašūs: grožinės literatūros kiekis ir įvairovė tenkina 4 (9,3 %) apklaustus mokytojus, o netenkina – 12 (27,9 %). Atsakydami į šį klausimą daugelis mokytojų neminėjo grožinės

literatūros ir trečiajame klausime, nes didelė dalis mokyklos mokytojų nuolat lankosi ir skaito miestelio viešojoje bibliotekoje. 35 (81,3 %) apklaustieji mokytojai paminėjo, kad mokyklos bibliotekoje juos tenkina aptarnavimas, nors iš vėlesnių atsakymų matyti, kad didžioji dalis apklaustų mokytojų galvoja jog mokyklos bibliotekoje vieno darbuotojo nepakanka. Todėl vienas apklaustasis, atsakydamas į klausimą apie aptarnavimą (Kas Jūsų netenkina mokyklos bibliotekoje?) pasirinko atsakymą „aptarnavimas“ ir pažymėjo, kad jo netenkina aptarnavimo greitis. Kai kurie mokytojai, atsakydami į klausimą „Kas jūsų netenkina mokyklos bibliotekoje?“ prie atsakymo „kita“ parašė, kad jų netenkina vėluojanti spauda, šaltos ir mažos bibliotekos patalpos (2 ir 3 pav.).

Į šeštąjį anketos klausimą „ Jei nesilankote mokyklos bibliotekoje, tai kodėl?“ atsakymų nebuvo, nes visi apklausti mokytojai dažniau ar rečiau lankosi mokyklos bibliotekoje.

Opiausias anketos klausimas, sukėlęs tarp mokytojų diskusijas ir labai įvairias nuomones, buvo septintasis klausimas „Kaip jūsų manymu mūsų mokyklos bibliotekos veiklą įtakoja mokyklos administracija?“ Atsakymai pasiskirstė beveik po lygiai - 10 (23.2%) mokytojų teigia, kad mokyklos administracija gerina mokyklos bibliotekos įvaizdį, paslaugas. 7 (16%) teigia, kad administracija pastoviai rūpinasi mokyklos biblioteka, taip pat 10 (23.2%) mokytojų linkę manyti, kad mokyklos administracija nesupranta, ko reikia šiuolaikinei mokyklos bibliotekai, o 13 (30.2%) mokytojų pasirinko atsakymą, kuriame teigiama, kad mokyklos administracija lankosi bibliotekoje ir skaito retai. Tai būtų galima paaiškinti laiko stoka, be to, direktorius lankosi bibliotekoje labai dažnai, tačiau jo vizitai dažniausia yra ne pasiskolinti literatūros, o bendras domėjimasis bibliotekos veikla, informacinių technologijų naudojimu, ūkiniais klausimais, ir tie apsilankymai vyksta pamokų metu, todėl daugelis mokytojų šių direktoriaus apsilankymų nemato. Direktoriaus pavaduotojos taip pat bibliotekoje lankosi dažnai ir su bibliotekos veikla gerai susipažinusios, tačiau ar daro kokią įtaką, sunku būtų pasakyti, todėl tik 2 (4,6 %) mokytojai pasirinko atsakymą „visai neįtakoja“. 4 (9,3 %) apklaustieji visai nežinojo, kaip atsakyti į šį klausimą (arba nediršo rašyti ką galvoja), todėl pasirinko atsakymą „nežinau“ (4 pav.).

Atsakymai į aštuntąjį klausimą „Ar būtina keisti mokyklos bibliotekos įvaizdį ir ar reikia ją reklamuoti?“, beveik nesiskyrė – 39 (90,6 %) teigė, kad reikia keisti mokyklos bibliotekos įvaizdį ir kad reikia ją reklamuoti. Tik 3 (6,9 %) apklaustiesiems atrodo, kad mokyklos bibliotekai reklamos ir kitokio įvaizdžio nereikia. Vienas mokytojas pasirinko atsakymą „nežinau“ (5 pav.). Tačiau nusprendę, kad mokyklos biblioteką reikia reklamuoti ir keisti įvaizdį,

atsakydami į devintąjį klausimą „Gerinant mokyklos bibliotekos įvaizdį ir ją reklamuojant, jūsų nuomone ką reikėtų daryti?“ daugelis apklaustų mokytojų pasirinko ne vieną atsakymą, kai kurie net visus galimus atsakymus pažymėjo. Rezultatai tokie: atsakymą, kad daugiau dėmesio turi skirti mokyklos administracija pasirinko 35 (81,3 %) mokytojai, atsakymą, kad mokyklos bibliotekininkė turėtų įdėti daugiau pastangų paminėjo 11 (25,5 %) mokytojų, atsakymą, kad mokytojai patys turėtų patarti ir padėti gerinti mokyklos bibliotekos įvaizdį, pasirinko 15 (34,8 %) mokytojų ir daugeliui apklaustųjų atrodo, kad labiau reikėtų išsiklausyti į moksleivių nuomonę 21 (48,8 %). Apžvelgiant visus šio klausimo atsakymų rezultatus, pasirodė, kad mokyklos mokytojai labai norėtų, jog mokykla būtų patenkinti būtent patys moksleiviai ir kad moksleiviai su mokyklos administracijos pagalba gali keisti bei pasirinkti ne tik mokykloje vykstančius renginius, veikiančius būrelius, bet ir keisti mokyklos bibliotekos darbą pagal savo pageidavimus (6 pav.).

Anketoje buvo pateikti du klausimai apie mokyklos bibliotekos vietą ir erdvę. Vienas iš klausimų skambėjo taip: „Ar jus tenkina bibliotekos vieta ir erdvė?“ Atsakymai pasiskirstė: „taip“ atsakė 22(51,2 %) apklaustieji, „ne“ – 19 (44,2 %), du atsakymai buvo „dalinai“ arba „ne visai“ (7 pav.).

Vienuoliktas klausimas apie skaityklos erdvę: „Ar jūsų manymu pakanka vietos skaityklai?“. Atsakymą „ne“, pasirinko 30 (69,7 %) atsakiusių į klausimą, o 13 (30,2 %) pasirodė, kad skaitykloje erdvės pakanka. Tačiau analizuojant anketas buvo pastebėta, kad atsakymai apie skaityklos erdvę taip išsiskyrė, nes dauguma mokytojų, pažymėjusių, kad skaitykloje erdvės pakanka, patys lankosi bibliotekoje retai ir skaitykloje praleidžia labai mažai laiko.

Pateikus anketoje klausimą, ar reikalinga mokytojams atskira erdvė mokyklos bibliotekoje - iš 43 apklaustų mokytojų 38 (88,3 %) nurodė, kad tokia erdvė labai reikalinga, ir 5 (11,6 %) mokytojams atrodė, kad mokytojams skirtų, atskirų patalpų mokyklos bibliotekoje, visiškai nereikia (8 pav.).

Į tryliktąjį klausimą „ Kas turėtų būti tokioje mokytojams įrengtoje erdvėje mokyklos bibliotekoje?“ mokytojai rinkosi ne vieną o kelis pasiūlytus atsakymų variantus. Kad turėtų būti kompiuteris ir internetas, norėtų 27 (62,8 %) apklausti mokytojai, kad būtų galima ramiai pasėdėti ir paskaityti – 34 (79 %), kavos aparato tokioje patalpoje norėtų 23 (53,4 %) mokytojai, raminančios muzikos – 9 (20,9 %), atskiro metodinės literatūros fondo – 25 (58,1 %) o 5 (11,6 %) mokytojai norėtų atskiro, tik jiems skirto grožinės literatūros fondo. Prie paskutinio galimo

pasirinkimo „kita“ buvo paminėti minkšti baldai. Iš atsakymų matyti, kad mokytojai mokytojų kambaryje nesijaučia komfortiškai, kad norėtų tylaus ir ramaus kampelio mokykloje, kur jie gurkšnodami kavą galėtų paskaityti spaudą ar metodinę literatūrą. Šitokius atsakymus į aukščiau minėtą klausimą paskatino gal ir tai, kad mokykloje mokytojai neturi poilsio kambario. Tačiau tai parodo ir tai, kad daugelis mokyklos mokytojų nenori bibliotekoje ieškoti literatūros, naudotis kompiuteriais, papildomomis bibliotekos paslaugomis kartu su moksleiviais. Tikimasi, kad netolimoje ateityje pedagogų tarybos posėdyje gali būti svarstomas klausimas apie tokios patalpos įrengimą mokyklos bibliotekoje (9 pav.).

Atsakymai į klausimą: „Ką galėtumėte pasiūlyti pakeisti mokyklos bibliotekoje, kad į ją atėję pasijustumėte jaukiai ir maloniai?“, buvo labai įvairūs, tačiau jautėsi bendra nuomonė, kad keisti mokyklos bibliotekoje tikrai yra ką ir nuo to priklauso mokytojų apsilankymų skaičius bei mokyklos bibliotekos įvaizdis.

Mokytojai siūlė keisti bibliotekos vietą mokykloje, norėtų, kad skaityklos būtų dvi t.y. viena su kompiuteriais, kita - be kompiuterių, jiems atrodė reikalingas atskiras nuo skaityklos bibliotekos fondas, kad skaitykla dirbtų ilgiau nei abonementas. Mokytojai siūlė didinti metodinės literatūros fondą, keisti baldus ir interjerą, norėtų, kad būtų daugiau gėlių, kad biblioteka būtų patalpose, kurios yra suprojektuotos ir įrengtos būtent bibliotekai, kad būtų geresnis apšvietimas.

Atsakymai į penkioliktą klausimą: „Kokių papildomų paslaugų norėtumėte mokyklos bibliotekoje?“ buvo padiktuoti prieš tai klausimuose buvusių pasiūlymų dėl atskiros patalpos mokytojams, todėl daugelis atsakiusių minėjo kavos aparatą, atskirą patalpą mokytojams, tą dieną gautos spaudos, kokybiško kopijavimo aparato (mokyklos kopijavimo aparatas, esantis bibliotekoje senas ir dažnai gendantis).

38 (88,3 %) mokytojai nurodė, kad vieno darbuotojo mokyklos bibliotekoje pamokų laiku tikrai nepakanka. 5 (11,6 %) mokytojams atrodo, kad vieno bibliotekos darbuotojo visiškai pakanka. Mokykloje dirba 89 darbuotojai, mokosi 732 moksleiviai, o mokyklos bibliotekoje, skaitykloje dirba vienas darbuotojas vienu metu turintis aptarnauti moksleivius, mokytojus, prižiūrėti skaityklą bei kompiuterius ir dar tuo pačiu metu privalantis spėti (daugelis paslaugų atliekama pertraukų metu) kopijuoti, skenuoti, spausdinti (10 pav.).

IŠVADOS

Kada pedagogai ir bibliotekininkai bendradarbiauja ir jų bendradarbiavimą remia mokyklos vadovas bei moksleiviai, mokyklos biblioteka tampa ugdymo plano bendraautore. Ji bendradarbiauja su visa mokyklos bendruomene ir yra įtraukiama į ugdymo procesą. Atsižvelgdama į mokyklos strategiją ir veiklos planą, biblioteka kuria savo veiklos planą.

Biblioteka mokykloje turi būti aktyvioji pusė, siūlanti naujausius duomenis pagal skaitytojų pageidavimus. Mokyklos biblioteka turi labai aktyviai sekti pasikeitimus, būti lanksti, kurdama naujas paslaugas, kurios reikalingos mokyklai.

Kiekvienos mokyklos bibliotekininkui labai svarbu, kad įdiegdamas naujoves į mokymą, informacinių gebėjimų ugdymą bei mokyklos bibliotekos tobulinimą, sulauktų mokyklos vadovo paramos ir supratimo.

Lietuvos mokyklų bibliotekos yra pusiaukelėje į informacinių centrų sukūrimą mokyklose, todėl labai svarbu, kad pasikeitimai, kurie vyksta didžiųjų Lietuvos miestų mokyklų bibliotekose, prasidėtų ir provincijos mokyklose.

Viekšnių vidurinės mokyklos biblioteka – viena iš daugelio Lietuvos provincijos vidurinių mokyklų bibliotekų, kurių problemos panašios. Vadinasi darbe suminėtose mokytojų aptarnavimo mokyklos bibliotekoje problemos, jų poreikiai bei norai labai panašūs. Mokytojai, viena iš pagrindinių aptarnaujamųjų lankytojų grupių mokyklos bibliotekoje, todėl jų norai ir jų pateiktos mintys pildant anketas labai svarbios ne tik šiam darbui. Šio anketinio tyrimo duomenys bus pateikti mokyklos pedagogų posėdžio metu, kad mokyklos administracija geriau suprastų ir galėtų daryti išvadas kaip ir ką reikėtų keisti mokyklos bibliotekoje, kad mokytojams būtų galima kuo daugiau padėti gerinant ugdymo procesą, kad būtų atsižvelgiama į mokytojų bei moksleivių išsakytą nuomonę, tuo pačiu gerinant visą mokyklos įvaizdį bei moksleivių rengimą jų ateičiai.

Daugelis mokyklų bibliotekininkų, dirbantys kaimų ir mažų miestelių mokyklų bibliotekose nežino nuo ko pradėti pasikeitimus. Labai daug šiame procese pagelbėtų didesnė metodinė pagalba iš rajono centrų, nes daugelis mokyklų bibliotekininkų (provincijoje) yra vyresnio amžiaus, mažai naudojančios informacines technologijas, todėl šiandieniniu pasikeitimų

tempu patys, be pagalbos, prisitaikyti prie keliamų reikalavimų mokyklų bibliotekoms ir bibliotekininkams, jie nesugeba.

UNESCO manifestas „Tarptautinės bibliotekų federacijos mokyklų bibliotekų manifestas“ deklaruoja mokyklos bibliotekos vaidmenį mokykloje, kaip informacijos sklaidos šaltinį ugdymo proceso abiems dalyviams - mokytojams ir moksleiviams. Mokyklos biblioteka - informacijos absorbavimas iš išorinės mokyklos aplinkos ir išspinduliavimas bibliotekos lankytojams - tiek mokytojams, tiek moksleiviams, panaudojant šiuolaikines technologijas.

Mokyklos biblioteka yra neatsiejama ugdymo proceso dalis. Išskiriamas jos būtinas ryšys su viešosiomis bibliotekomis, siekiant informacijos teikimo, mokymo bei mokymosi procesams papildyti labiau tenkinant vartotojų poreikius.

Kokia situacija, koncepcija ir realijos mokyklos bibliotekoje, pateikiama magistrantės A.Rudienės atliktame tyrime, Viekšnių vidurinėje mokykloje (2006 m.). Ši mokykla yra vienas iš statistinių vienetų Lietuvoje. Tyrimo duomenys atskleidžia situaciją, kad Viekšnių mokyklos biblioteka dalyvauja ugdymo procese. Tačiau koncepcine samprata (vadovaujantis anketų duomenimis), biblioteka jau yra informacijos šaltinis įvertinant techninį aprūpinimą. Tai atitinka UNESCO deklaracijos nuostatas, tarptautinius reikalavimus. Tačiau mokytojai labiau akcentuoja netinkamas patalpas, relaksacinės aplinkos trūkumą, tuo atskleisdami, jog požiūris į biblioteką nesuformuotas kaip į informacijos ar pedagoginių paslaugų centrą. Tebeegzistuoja bibliotekos vertinimas tik kaip grožinės ir metodinės literatūros fondo. Dalis mokytojų išskiria operatyvių paslaugų trūkumą, tačiau mokyklos bibliotekos taisyklės ir įpročiai, sutapatinantys mokyklos ir viešąją biblioteką neleidžia optimizuoti mokyklos bibliotekos darbo. Administracijos požiūris į bibliotekos aprūpinimą techninėmis priemonėmis ir technologijomis neapsprendžia viso bibliotekos funkcionavimo kaip informacijos sklaidos centro.

Lyginant UNESCO deklaracijos „Tarptautinės bibliotekų federacijos mokyklų bibliotekų manifestas“ nuostatas ir Viekšnių vidurinės mokyklos mokytojų anketų atsakymus, galime daryti išvadą, kad techninį ir potencialų pasirengimą Viekšnių vidurinės mokyklos biblioteka pasiekė, tačiau paslaugos kokybiškai neišnaudojamos ir nepilnai panaudojamos pagal paskirtį – kaip svarbi ugdymo proceso ašis, suteikianti informacijos metodiniam pasirengimo procesui, mokymosi rasti, atrinkti, susieti informaciją, duoti moksleiviams pradžios mokymosi visą gyvenimą procesui.

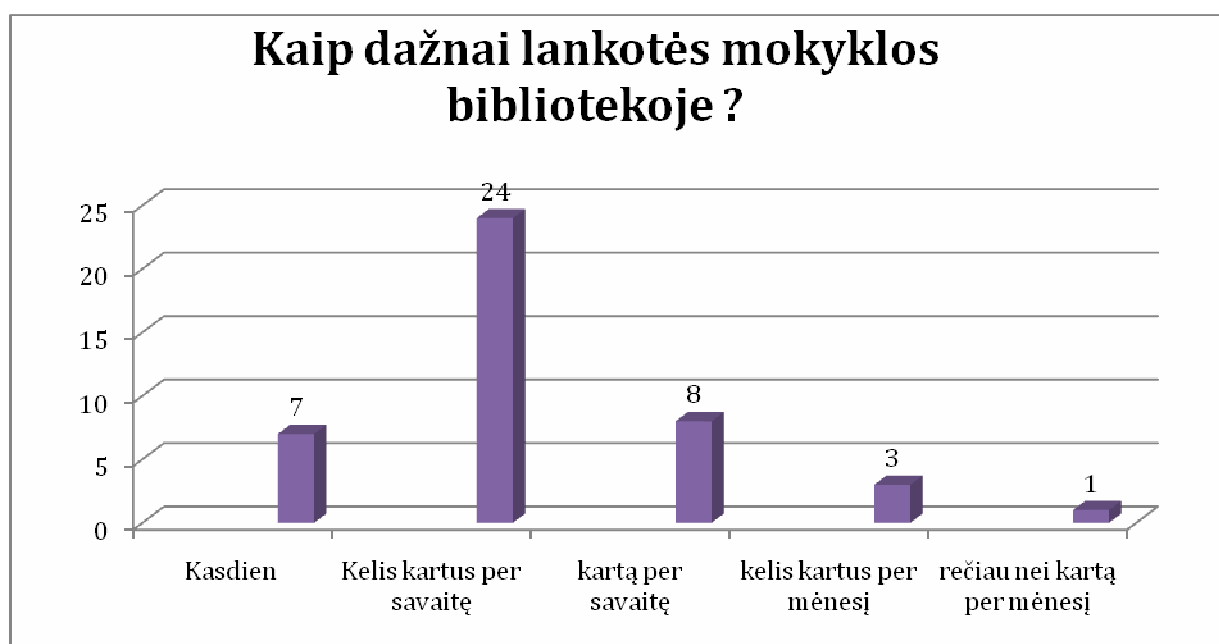
BIBLIOGRAFINIŲ NUORODŲ SĄRAŠAS:

1. Mozūraitė, Vita. Informacinių gebėjimų ugdymas mokyklos bibliotekoje. *Tarp knygų* 2001 m. Nr.5; 9-11 p.
2. Mokyklos bibliotekos koncepcija. Bendrosios nuostatos. Švietimo ir mokslo ministerija 2001 m.
3. Mozūraitė Vita. Direktorius ar bibliotekininkas - kas svarbesnis? *Tarp knygų* 2001 m. Nr.3, 11-13 p.
4. Urba Kęstutis. Skaitymo meilės pagrindai. *Rubinaitis* 2001 m. Nr.1, 12-13 p.
5. Mozūraitė Vita. Mokyklos biblioteka ar mokyklos informacijos centras?. *Tarp knygų* 2001 m. Nr.4; 1-3 psl.
6. IFLA/UNESCO The school library manifesto: the school library in teaching and learning for all. IFLA, 2000 www.ifla.org/VII/s11/pubs/manifest.htm www.ifla.org/VII/s8?unesco/eng.htm 7.
7. Žiupsnelis prisiminimų.. Viekšnių progimnazija 1919-1940 m.. *Viekšnių vidurinė mokykla*, 1999 m. 5-8 p.
8. Fullan M. Pokyčių jėgos : Skverbimasis į ugdymo reformos gelmes. Iš anglų k. vertė R. Drazdauskienė. - Vilnius : Tyto Alba, 1998. - 216 p. - (Švietimas Lietuvos ateičiai).
9. Herring J. E. Informacinių įgūdžių ugdymas mokykloje. - Vilnius: Garnelis, 1998. - 183 p. (Švietimas Lietuvos ateičiai).
10. Rec. kn.: Martinkutė D. Apie užsienio bibliotekininkystę. *Tarp knygų* 1998, Nr. 8, 33 p.
11. Viekšnių vidurinės mokyklos bibliotekos veiklos ataskaita Mažeikių rajono švietimo skyriui (rankraštis). *Viekšniai*, 2005 m., 9 p., 4-6 p.

12. Viešnių vidurinės mokyklos 2003-2009 m. m. strateginis veiklos planas (rankraštis).
Viešniai, 2003 m., 29 p., 5-19 p.

PRIEDAI:

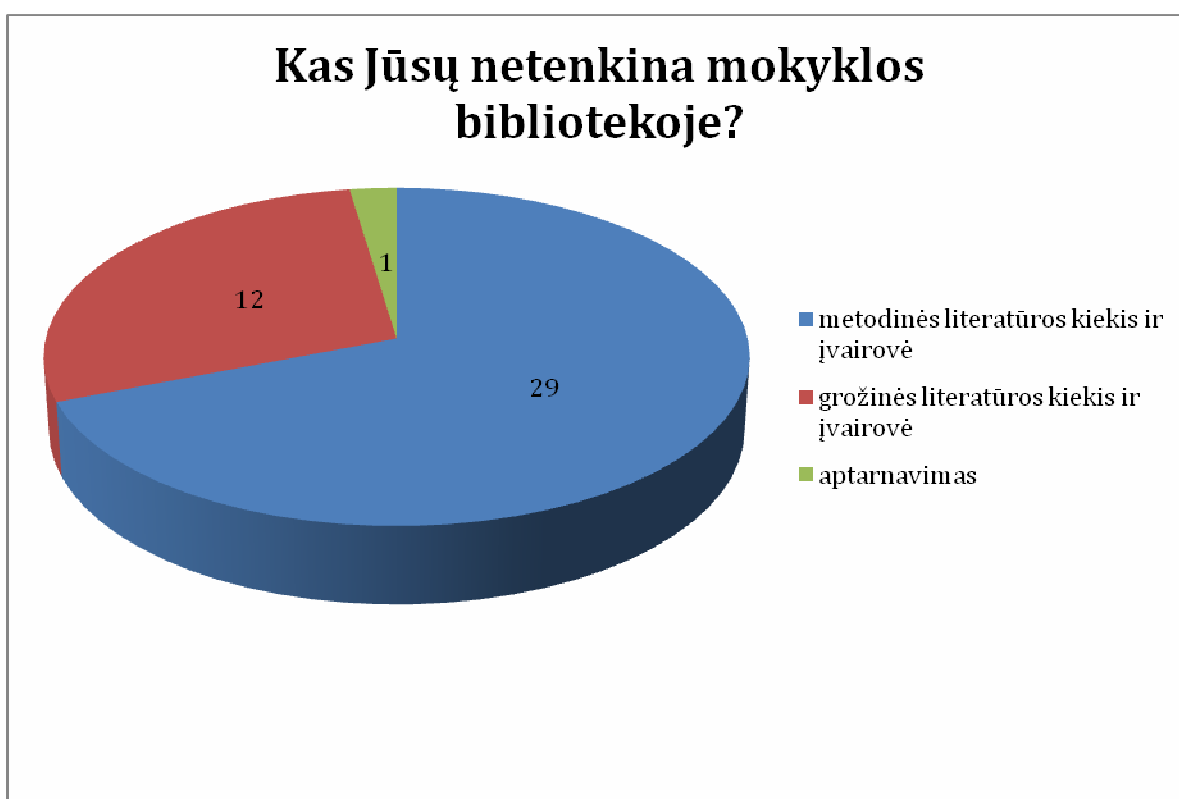
1. Priedas: Grafikai:

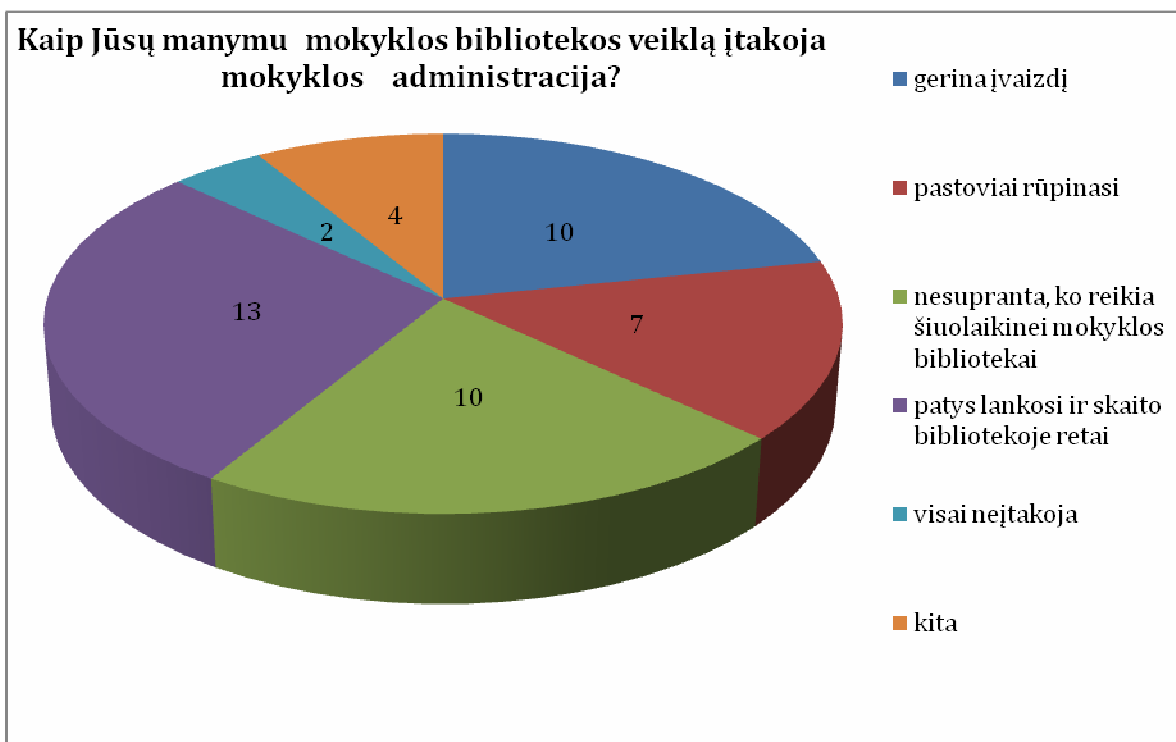
1 pav. Kaip dažnai lankotės mokyklos bibliotekoje?

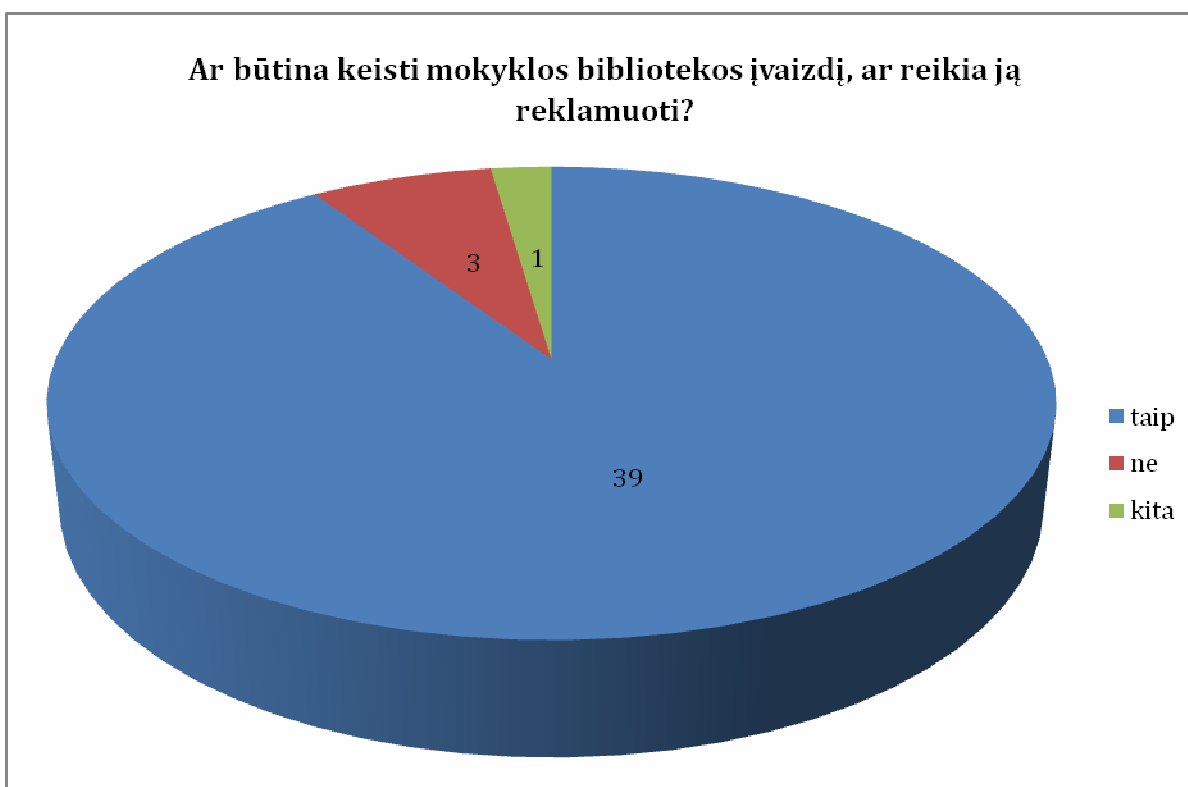
2 pav. Kas Jus tenkina mokyklos bibliotekoje?

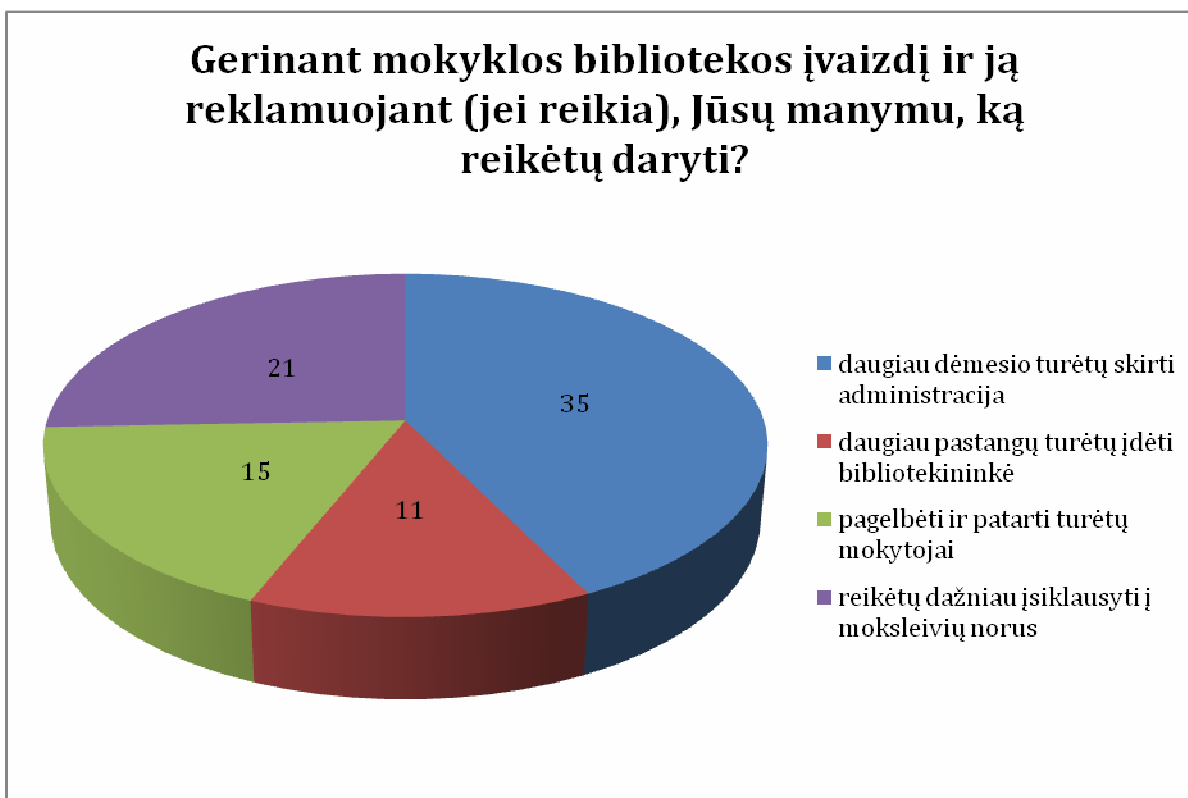
3 pav. Kas Jūsų netenkina mokyklos bibliotekoje?

4 pav. Kaip, Jūsų manymu, mokyklos bibliotekos veiklą įtakoja mokyklos administracija?

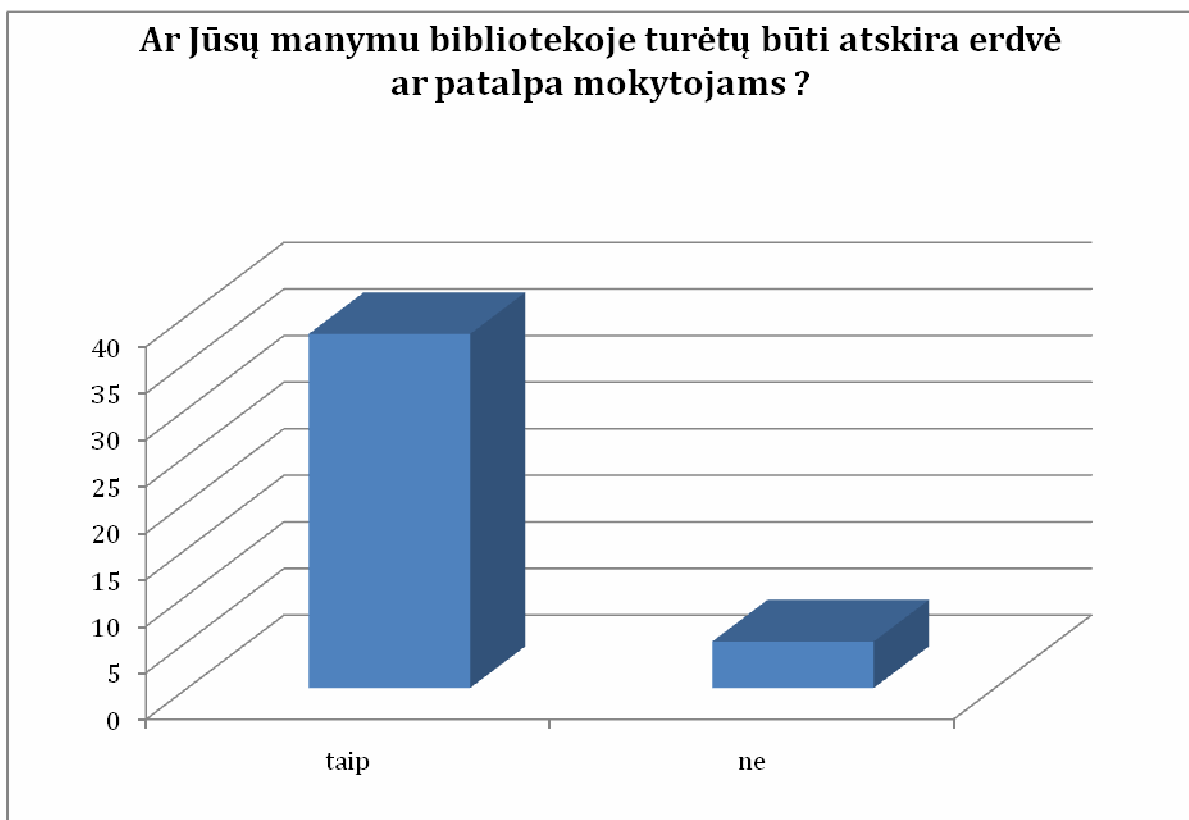
5 pav. Ar būtina keisti mokyklos bibliotekos įvaizdį, ar reikia ją reklamuoti?

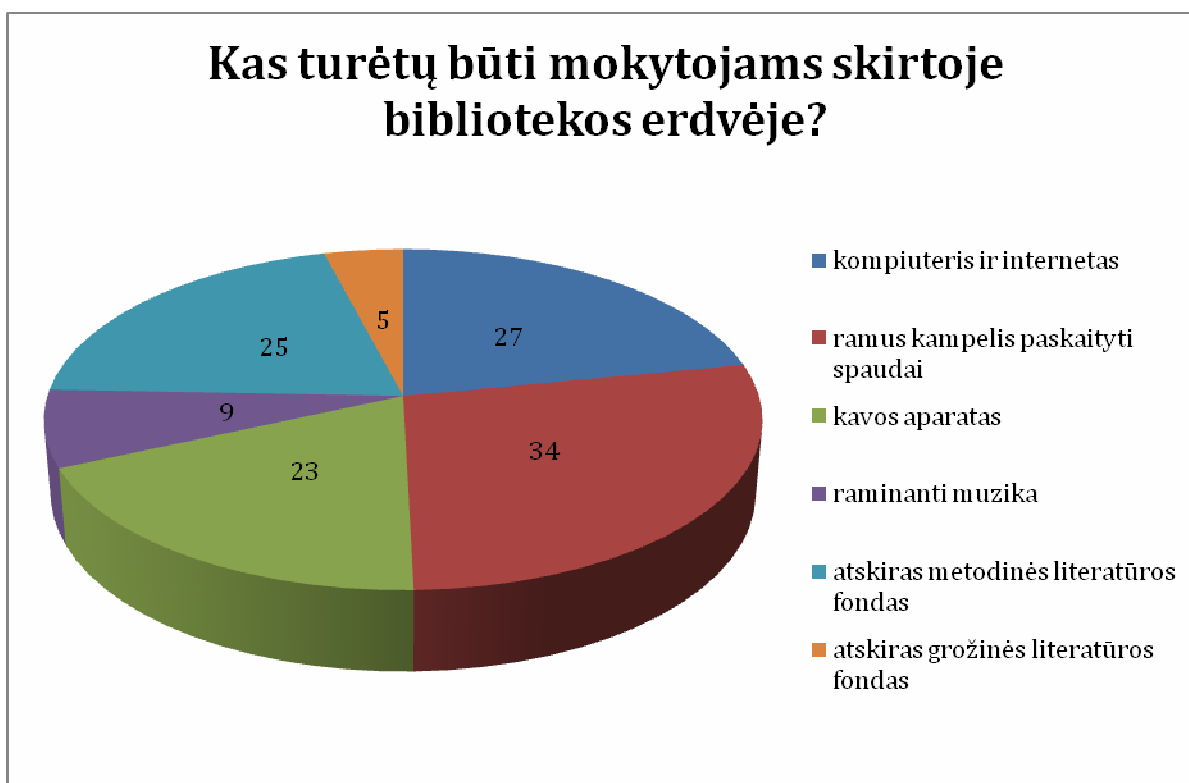
6 pav. Gerinant mokyklos bibliotekos įvaizdį ir ją reklamuojant(jei reikia), Jūsų manymu, ką reikėtų daryti?

7 pav. Ar Jus tenkina bibliotekos vieta ir erdvė?

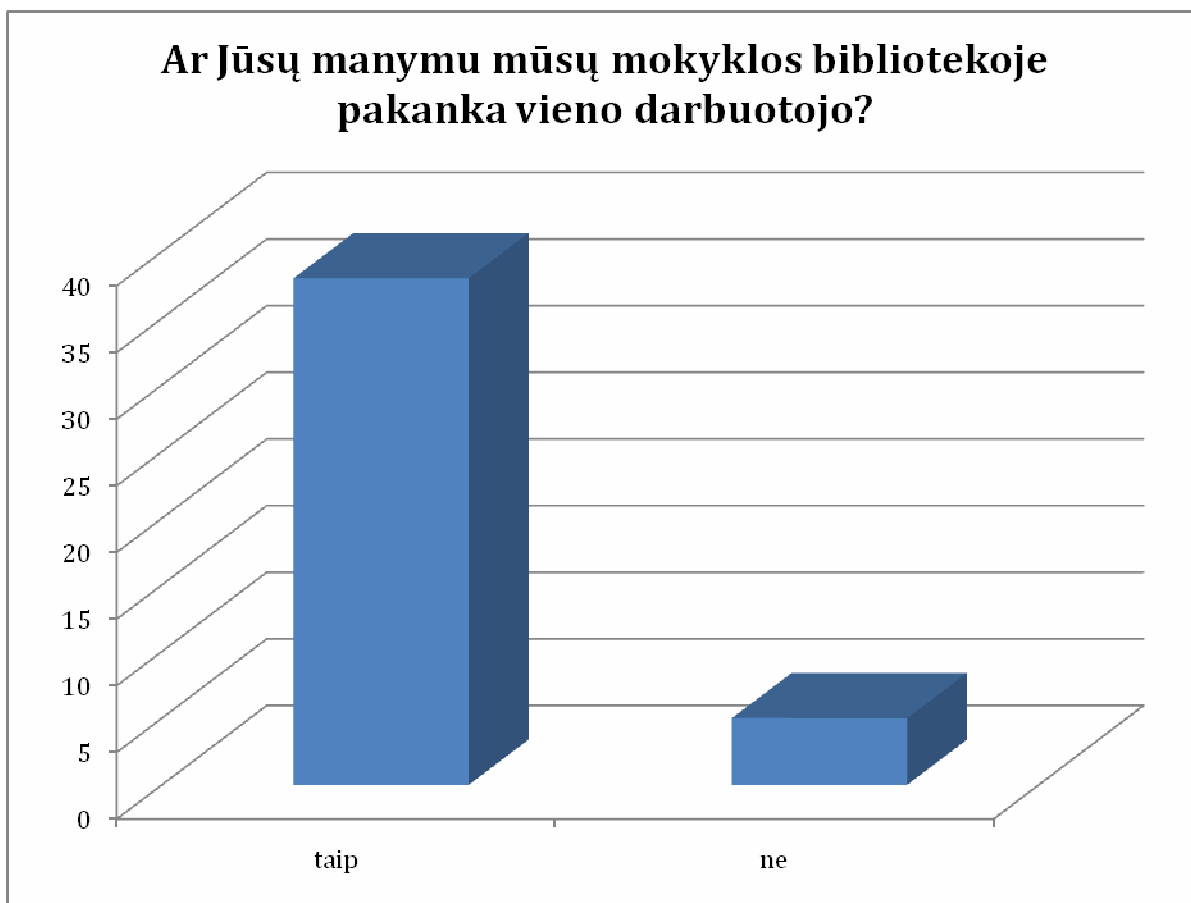

8 pav. Ar Jūsų manymu bibliotekoje turėtų būti atskira erdvė ar patalpa mokytojams?

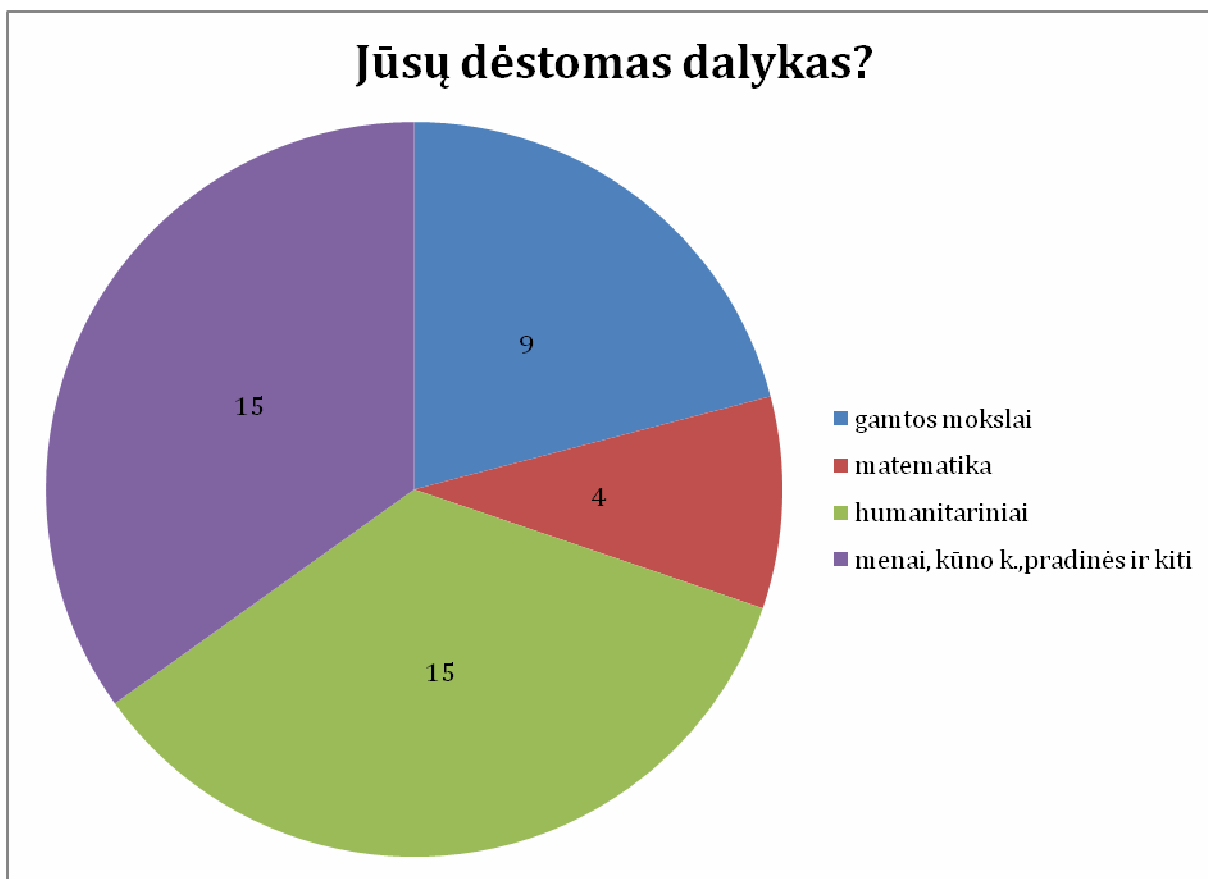

9 pav. Kas turėtų būti mokytojams skirtoje bibliotekos erdvėje?

10 pav. Ar Jūsų manymu mūsu mokyklos bibliotekoje pakanka vieno darbuotojo?

11 pav. Jūsų dėstomas dalykas?

2. Priedas: Mokytojų apklausos anketa:

Gerb. Mokytojai,

Ši anketa sudaryta, norint išsiaiškinti šiandieninę mokytojų aptarnavimo padėtį mūsų mokyklos bibliotekoje ir galimybes ją pagerinti. Anketa bus naudojama Vilniaus universiteto Komunikacijos fakulteto Bibliotekų ir informacijos centrų vadybos studijų programos magistro darbe, kurį apie mūsų mokyklos biblioteką rašo Audronė Rudienė. Jūsų atsakymai labai reikalingi norint gerinti ir šiuolaikinti mokyklos bibliotekos veiklą. Anonimiškumas garantuojamas, anketų duomenys bus naudojami tik šiam minėtam darbui parengti.

1. Ar lankotės mokyklos bibliotekoje?

- Taip
- Ne

2. Jei lankotės, tai kaip dažnai?

- Kasdien
- Kelis kartus per savaitę
- Kartą per savaitę
- Kelis kartus per mėnesį
- Kartą per mėnesį
- Rečiau nei kartą per mėnesį

3. Koku tikslu lankotės bibliotekoje?

- Metodinės literatūros
- Grožinės literatūros
- Papildomų paslaugų(internetas, kopijavimas)
- Spaudos
- Kita.....

4. Kas Jus tenkina mokyklos bibliotekoje?

- Metodinės literatūros kiekis ir įvairovė
- Grožinės literatūros kiekis ir įvairovė
- Aptarnavimas
- Papildomos paslaugos
- Kita.....

5. Kas Jūsų netenkina mokyklos bibliotekoje?

- Metodinės literatūros kiekis ir įvairovė

- Grožinės literatūros kiekis ir įvairovė
- Aptarnavimas
- Papildomos paslaugos
- Kita.....

6. Jei visai nesilankote mokyklos bibliotekoje, tai kodėl?

- nerandu reikiamos literatūros
- naudojuosi kitos bibliotekos paslaugomis
- Netenkina aptarnavimas
- Netenkina estetinė bibliotekos aplinka
- Kita.....

7. Kaip Jūsų manymu mūsų mokyklos bibliotekos veiklą įtakoja mokyklos administracija?

- Gerina įvaizdį
- Pastoviai rūpinasi
- Nesupranta, ko reikia šiuolaikinei mokyklos bibliotekai
- Patys lankosi ir skaito bibliotekoje retai
- Visai neįtakoja
- Kita.....

8. Ar būtina keisti mokyklos bibliotekos įvaizdį, ar reikia ją reklamuoti?

- Taip
- Ne
- Kita.....

9. Gerinant mokyklos bibliotekos įvaizdį ir ją reklamuojant (jei reikia), Jūsų manymu, ką reikėtų daryti?

- Daugiau dėmesio turėtų skirti administracija
- Daugiau pastangų turėtų įdėti bibliotekininkė
- Pagelbėti ir patarti turėtų mokytojai
- Reikėtų dažniau įsiklausyti į moksleivių norus
- Kita.....

10. Ar Jus tenkina bibliotekos vieta ir erdvė?

- Taip
- Ne
- Kita.....

11. Ar Jūsų manymu pakanka vietos skaityklai?

- Taip
- Ne
- Kita.....

12. Ar Jūsų manymu bibliotekoje turėtų būti atskira erdvė ar patalpa mokytojams?

- Taip
- Ne
- Kita.....

13. Jei į 12 klausimą atsakėte „taip“, tai kas turėtų būti mokytojams skirtoje bibliotekos erdvėje?

- Kompiuteris ir internetas
- Ramus kampelis paskaityti spaudai
- Kavos aparatas
- Raminanti muzika
- Atskiras metodinės literatūros fondas
- Atskiras grožinės literatūros fondas
- Kita.....

14. Ką galėtumėte pasiūlyti pakeisti mūsų mokyklos bibliotekoje, kad į ją atėję pasijustumėte jaukiai ir maloniai?

.....

.....

.....

15. Kokių papildomų paslaugų norėtumėte mokyklos bibliotekoje?

.....

.....

.....

16. Ar Jūsų manymu mūsų mokyklos bibliotekoje pakanka vieno darbuotojo?

- Taip
- Ne

- Kita.....

17. Jūsų lytis?

- Moteris
- Vyras.

18. Jūsų išsilavinimas?

- Aukštasis universitetinis
- Aukštasis
- Kita.....

19. Jūsų dėstomas dalykas?

- Gamtos mokslai
- Matematika
- Humanitariniai
- Menai, kūno k., pradinės klasės

20. Jūsų amžius?

- Iki 30
- 31-45
- 46 ir daugiau.

Labai dėkoju už Jūsų išsamius atsakymus.

Pagarbiai A. Rudienė

„ THE SERVICE FOR THE TEACHERS IN THE LIBRARY OF SCHOOL:ANALYSIS OF THE CASE” (a summary)

The master's research done by Audrone Rudiene who studies the programme of the management of the libraries and information centres in the communication faculty of Vilnius University.

There is almost a ninety years old secondary school in a borough of Vieksniai in the district of Mažeikiai. This school and its library wasn't chosen accidentally for the research. It is a school which has got old traditions. A. Rudiene (the author of this research) learnt and she has been working at the library of this school for ten years. The described research can help for the school library to become as a center of information, because this school was accredited in October, 2006 year. The results of this research can show what should be done by the school administration that teachers and pupils who are coming to the library could feel quite well and would be able to get useful and reliable information in any holder.

According to the achieving to find out the quality of the service in the school library, there was made a questionnaire of twenty questions and it was given to the teachers to answer. The questionnaire was created by the school librarian, by the author of this master's research work in October, 2006 year. The questions for this questionnaire were chosen to evaluate the present situation in the library of Vieksniai secondary school, the teachers' desires, requirements and complaints, and at the same point to reveal the attitude of the school administration to the library activity, and the teachers' opinion.

The situation, the conception and the reality of the school library are given in this research. This school is one of the statistic units in Lithuania. The datum of the research reveal the situation that the secondary school of Vieksniai participates in the educational process, but the conceptional view (according to the datum of the questionnaires), the library is a source of information while evaluating the technical supply. It corresponds with the statutes of the UNESCO declaration and the international requirements. However, the teachers more emphasize (in their answers) the unfit premises and a lack of relaxation environment, at the same showing that an attitude to the library isn't formed as an attitude to the library as a center of information and pedagogical services. The school administration should pay more attention how to provide the library with the suitable technical means and technologies that the library would be able to function as a dispersion center of information.

In the conclusion, while comparing the statutes of the UNESCO declaration and the datum of the questionnaires, it could be said that the library of Vieksniai secondary school reached the technical and potential preparation. But the services aren't used qualitatively and they aren't applied by their purpose – as an important axis of educational process, at the same time giving the information for the process of methodical preparation, learning how to find, to choose and to relate the information, and to give for the pupils the elements for the all life learning process.